

Травень ' 2014

**Інформаційний
бюлетень**

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ
В УКРАЇНІ НАПЕРЕДОДНІ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ
ВИБОРІВ**

**(за даними всеукраїнського репрезентативного
опитування, проведеного 13–19 травня 2014 року)**

**За редакцією
члена-кореспондента НАПН України
М. М. Слюсаревського**

Упорядник Л. П. Черниш

Суспільно-політична ситуація в Україні напередодні президентських виборів. Травень ' 2014 : інформаційний бюлетень / за ред. М. М. Слюсаревського ; упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2014. – 66 с.

Бюлетень підготовлено за даними всеукраїнського репрезентативного опитування, проведеного Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно з Асоціацією політичних психологів України 13–19 травня 2014 р. Ці дані порівнюються з попередніми “зрізами” моніторингових циклів, які постійно здійснює інститут.

Для науковців, працівників ЗМІ, представників громадськості.

У проведенні дослідження, опрацюванні його даних та підготовці матеріалів бюлетеня взяли участь: *Л. М. Калачнікова, Т. А. Кузьменко, В. І. Пустовойт, М. М. Слюсаревський, О. В. Суший, П. Д. Фролов, О. І. Хоріна, Л. П. Черниш.*

Адреса:

04070, м. Київ, вул. Андріївська, 15
тел. (044)425-24-08 , (044)425-22-87
факс. (044)425-45-56
e-mail: info@ispp.org.ua

При використанні матеріалів дослідження посилання на Інститут соціальної та політичної психології НАПН України обов'язкове.

© Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2014

З М І С Т

Попередні зауваження.....	4
1. Реакція на трагічні події в травні 2014.....	6
2. Оцінка діяльності керівництва країни.....	9
3. Ставлення до вторгнення збройних сил Російської Федерації та мобілізація сил на боротьбу з агресією.....	14
4. Громадська думка з питань євроатлантичної та європейської інтеграції України або вступу до Митного союзу.....	22
5. Антитерористична операція та її оцінка.....	36
6. Шляхи виходу із суспільно-політичної кризи.....	40
7. Думки щодо можливості збереження України як єдиної держави.....	47
8. Електоральні наміри напередодні позачергових президентських виборів.....	49

ПОПЕРЕДНІ ЗАУВАЖЕННЯ

Масове опитування громадян, результати якого подаються нижче, було проведене Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно з Асоціацією політичних психологів України 13–19 травня 2014 року за вибіркою, що репрезентує доросле населення України віком від 18 років і старше. Опитування проводилося методом інтерв'ювання. Опитано 1905 респондентів у 154 населених пунктах, з яких 66 – міські, 88 – сільські. Похибка вибірки становить 3,2 %.

Основні соціально-демографічні характеристики вибіркової сукупності:
за віком:

- 18–29 років – 20,1 %;
- 30–55 років – 46,0 %;
- 56 років і старше – 34,0 %;

чоловіки – 45,6 %;

жінки – 54,4 %;

за рівнем освіти:

- повна вища – 15,6 %;
- неповна вища, середня спеціальна – 22,4 %;
- повна середня – 43,7 %;
- неповна середня – 18,3 %;

українці – 83,6 %;

росіяни – 13,6 %;

особи інших національностей – 2,8 %;

за конфесійною орієнтацією:

- прибічники УПЦ КП – 32,1 %;
- прибічники УПЦ МП – 31,6 %;
- прибічники УАПЦ – 2,2 %;
- прибічники УГКЦ – 6,6 %;
- прибічники РКЦ – 0,9 %;
- прибічники іншої конфесії – 1,7 %;

не вважають себе прибічниками жодної конфесії – 24,9 %;

за родом занять:

- працівники промисловості – 11,7 %;
- працівники сільського господарства – 5,4 %;
- працівники сфери обслуговування – 14,7 %;
- держслужбовці – 3,6 %;
- працівники освіти, науки, охорони здоров'я, культури тощо – 8,6 %;
- студенти, учні – 4,5 %;
- підприємці – 7,4 %;
- військовослужбовці (МВС, СБУ) – 0,5 %;
- пенсіонери – 28,3 %;
- безробітні – 6,7 %;
- домогосподарки – 6,8 %;
- особи іншого роду занять – 1,8 %.

Для аналізу регіональних особливостей використано умовний поділ України на такі регіони:

- **Західний** (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області);
- **Центральний** (Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області, м. Київ);
- **Східний** (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області);
- **Південний** (Миколаївська, Одеська, Херсонська області).

Результати опитування у міру можливості порівнюються з попередніми «зрізами» відповідних моніторингових циклів.

1. Реакція на трагічні події в травні 2014

- Криваві події в Одесі 2-го травня та в Маріуполі 9-го травня спричинили в українському суспільстві емоційний шок. Тривога і страх у ці дні охопили відповідно 60 % і 40,4 % громадян, співчуття до загиблих та членів їхніх родин виникло у кожного третього опитаного. Виникали й інші емоції (див. розподіл відповідей на запитання № 1). На жаль, були серед опитаних і такі, в кого трагічні події викликали гордість (3,5 %) і навіть радість (1,4 %). Напевно, це люди, у психіці яких деструктивні емоції за звичайних умов перебувають у «приспаному» стані, й бурхливо «вихлюпуються» назовні в критичних ситуаціях. На щастя, їх небагато, однак подальша політизація суспільства може призвести до збільшення їхньої кількості.

- Емоційна реакція на травневі події мешканців різних регіонів у цілому була схожою. Найбільш емоційно відреагували жителі Півдня та Сходу. Наприклад, на Сході було найбільше тих, у кого загибель людей викликала співчуття, – 38,7 %. Що й закономірно, зважаючи на те, що в цьому регіоні насильницькі екцеси спостерігаються вже протягом тривалого часу.

- Тих, чиє ставлення до загиблих не визначається належністю останніх до однієї із сторін конфлікту, найбільше на Сході (52,6 %) та Півдні (52,1 %). У цих же регіонах найменше тих, чиє ставлення зумовила «партійна» належність загиблих (відповідно 39,6 % і 28,8 %). На Заході та в Центрі кількість тих і тих респондентів практично однакова (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 2). Різницю в результатах опитування можна, напевно, пояснити тим, що ніякі соціально-політичні ідеї, якими б привабливими вони не виглядали, не варті того, щоб їхню реалізацію оплачувати життями людей. Це вже зрозуміла та частина населення Сходу і Півдня, яка здатна робити логічні умовиводи з кривавих подій у цих регіонах. На Заході та в Центрі ще не мають відповідної сумної практики, тож для дуже значної частини тамошніх мешканців усе це поки що на умоглядному рівні. По-різному відреагували на трагічні події люди різного віку: чим старшими були респонденти, тим частіше вони відчували тривогу, страх, образу та горе.

1. Розподіл відповідей на запитання “Які почуття викликали у Вас події, що відбувалися в Україні у період з 1 по 10 травня?” (у %)

• тривога	60,0
• страх	40,4
• співчуття	32,7
• гнів, лють	26,6
• образа	23,5
• горе	22,0
• відчай, песимізм	21,2
• ненависть	11,3
• надія, оптимізм.....	7,9
• гордість	3,5
• впевненість у майбутньому.....	3,3
• радість	1,4
• інше	2,0
• важко відповісти	5,2

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
тривога	59,6	57,2	61,3	66,3
страх	44,0	37,2	39,2	48,0
співчуття	33,4	28,9	38,7	24,0
гнів, лють	23,1	22,9	31,3	30,6
образа	11,7	21,5	31,9	25,5
горе	23,8	19,0	22,1	28,1
відчай, песимізм	25,9	21,8	16,0	27,6
ненависть	11,1	10,5	11,1	14,3
надія, оптимізм	5,4	8,1	8,2	11,2
гордість	4,7	4,1	2,1	3,6
впевненість у майбутньому	3,9	2,3	2,4	8,2
радість	0,8	1,7	1,8	0,0
інше	0,5	2,7	2,1	2,0
важко відповісти	1,8	7,7	4,6	5,1

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
тривога	56,7	59,9	62,2
страх	35,2	39,8	44,3
співчуття	29,7	34,5	32,0
гнів, лють	27,6	28,6	23,4
образа	18,4	22,5	27,9
горе	15,2	21,6	26,5
відчай, песимізм	16,3	22,1	23,1
ненависть	10,8	11,9	10,7
надія, оптимізм	11,5	7,8	6,0
гордість	3,7	4,2	2,3
впевненість у майбутньому	4,7	3,7	1,9
радість	1,8	1,3	1,2
інше	2,6	2,1	1,5
важко відповісти	7,6	4,1	5,1

2. Розподіл відповідей на запитання “*Чи можна сказати, що всі люди, які загинули під час антитерористичної операції на Донбасі та зіткнень 2-го травня в Одесі, викликають у Вас однакові почуття – незалежно від того, по який бік барикад вони перебували?*” (у %)

однозначно так	22,9	47,1
скоріше так	24,2	
скоріше ні	22,1	41,0
однозначно ні	18,9	
важко відповісти	11,8	

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
Так (однозначно так + скоріше так)	43,8	42,4	52,6	52,1
Ні (скоріше ні + однозначно ні)	47,2	42,5	39,6	28,8
важко відповісти	8,9	15,2	7,8	19,1

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Так (однозначно так + скоріше так)	42,8	46,8	50,1
Ні (скоріше ні + однозначно ні)	43,0	43,1	37,1
важко відповісти	14,1	10,1	12,9

2. Оцінка діяльності керівництва країни

- З березня ц. р., коли проводилося аналогічне дослідження, практично не змінилася оцінка діяльності старого керівництва країни на чолі з В. Януковичем – відповідальним за ситуацію, яка склалася в Україні, його вважають 53,7 % респондентів (у березні – 54,4 %).

- Разом з тим зросло число громадян, які покладають відповідальність на нових керманців держави на чолі з О. Турчиновим та А. Яценюком – 43,2 % (у березні – 39,1 %), Російську Федерацію 40,4 % (у березні – 35,3 %) та, особливо, місцеву владу – 8,4 % (у березні – 1,3 %). Цілком очевидно, що така динаміка пов'язана, по-перше, з ускладненням ситуації в Східному та Південному регіонах України, спричиненим латентною підривною діяльністю північного сусіда; по-друге – неспроможністю центральної влади стабілізувати ситуацію в цих регіонах. До речі, їй дуже часто вставляють палки в колеса представники місцевих політичних еліт. Можливо, саме через це «рейтинг провини» місцевої влади як у березні, так і в травні виявився найбільшим саме в цих регіонах: Східний – відповідно 1,4 % і 10 %, Південний – 2 % і 8,2 % (для порівняння: у Західному 1 % і 5,4 % відповідно).

- Серед факторів, які впливають на оцінку громадянами причин нинішньої ситуації в Україні, майже не змінилися «патерналістська» та «самокритична» складові. Кількість опитаних, які вважають винними країни Євросоюзу та США, у березні 2014 р. становила 14,9 %, у травні – 12,2 %; винними самих громадян України – відповідно 11,8 % і 9,9 %. Хоча, напевно, було б краще, якби «самокритична» децю зростала (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 3).

- Уже стала традиційною полярність оцінок деяких подій на Заході та Сході країни. На старе керівництво України на чолі з В. Януковичем покладають відповідальність у Західному регіоні 67,1 % респондентів, у Східному – 37,5 %. Оцінки відповідальності нового керівництва на чолі з О. Турчиновим та А. Яценюком дзеркально полярні: у Західному – 24,6 %, у Східному – 66,8 %. Те ж саме щодо «провини» країн Європейського Союзу та США: Захід – 3,1 %, Центр – 6,3 %, Схід – 23,8 %, Південь – 13,3 %.

- Те, як громадяни «проранжирували» тих, хто несе головну відповідальність за події на Сході та Півдні країни, загалом говорить само за себе (див. розподіл відповідей на запитання № 4). Оцінка відповідальності центральної влади практично зрівнялася з оцінкою відповідальності російських диверсантів та їхніх прибічників – майже по 40 %. Тобто зовнішній деструктивний вплив респонденти вважають рівнозначним внутрішнім помилкам. Кримінальні угруповання посіли третє місце (32,3 %), отже, в очах населення це дуже впливова сила. Негативний внесок праворадикальних рухів

урівноважився з внеском місцевих еліт – відповідно 19,8 % та 21,7 %. Невисокий рівень самокритичності у самих мешканців міст і селищ (9 %) щодо відповідальності за ескалацію конфлікту в Східному та Південному регіонах України.

- Більше половини опитаних (53 %) вважають, що рішення нової влади на чолі з в.о. Президента О. Турчиновим не були адекватні розвитку ситуації в Україні, і лише кожен четвертий (26,9 %) дотримується протилежної думки. Тому закономірно, що майже половина респондентів (49,6 %) переконана, що дії нової української влади скоріше розколюють Україну, ніж об'єднують. Позитивну оцінку дає лише чверть (27,6 %) учасників опитування (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 5, 6).

3. Розподіл відповідей на запитання “На Вашу думку, хто насамперед несе відповідальність за ту ситуацію, яка нині склалася в Україні?” (у %)

	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.
старе керівництво країни на чолі з В. Януковичем	54,4	53,7
нове керівництво країни на чолі з О. Турчиновим та А. Яценюком	39,1	43,2
Російська Федерація	35,3	40,4
країни Європейського Союзу та США	14,9	12,2
самі громадяни України	11,8	9,9
місцева влада	1,3	8,4
інший	2,3	1,0
важко відповісти	3,9	3,0

Примітка. Сума перевищує 100 %, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Регіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
старе керівництво країни на чолі з В. Януковичем	67,1	62,4	37,5	48,5
нове керівництво країни на чолі з О. Турчиновим та А. Яценюком	24,6	27,0	66,8	60,2
Російська Федерація	64,5	51,4	16,2	31,6
країни Європейського Союзу та США	3,1	6,3	23,8	13,3
самі громадяни України	9,1	13,6	7,0	8,7
місцева влада	5,4	8,6	10,0	8,2
інший	0,5	0,5	1,1	3,1
важко відповісти	1,0	2,6	3,9	5,1

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
старе керівництво країни на чолі з В. Януковичем	53,4	54,5	52,7
нове керівництво країни на чолі з О. Турчиновим та А. Яценюком	37,8	43,5	46,0
Російська Федерація	45,6	39,3	38,8
країни Європейського Союзу та США	8,8	13,9	11,9
самі громадяни України	10,2	9,7	10,1
місцева влада	7,5	9,1	7,9
інший	0,8	1,3	0,6
важко відповісти	4,3	2,6	2,7

4. Розподіл відповідей на запитання “А хто, на Вашу думку, несе головну відповідальність саме за ескалацію конфлікту в Східному та Південному регіонах України?” (у %)

- російські диверсанти та їхні прибічники40,5
- центральна влада.....38,9
- кримінальні угруповання32,3
- місцеві еліти21,7
- праворадикальні рухи.....19,8
- міліція.....15,1
- самі мешканці міст та селищ9,0
- усі разом.....13,3
- інші1,7
- важко відповісти4,6

Примітка. Сума перевищує 100 %, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
російські диверсанти та їхні прибічники	64,7	52,0	15,4	37,8
центральна влада	23,9	26,8	54,8	55,6
кримінальні угруповання	36,4	38,9	23,1	32,7
місцеві еліти	20,0	27,3	17,2	20,9
паворадикальні рухи	13,0	9,5	32,6	25,0
міліція	15,3	21,1	7,3	20,9
самі мешканці міст та селищ	12,7	11,5	4,1	10,2
усі разом	9,6	13,1	16,7	9,2
інші	0,5	1,4	2,9	1,5
важко відповісти	6,2	3,6	4,3	6,1

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
російські диверсанти та їхні прибічники	44,9	40,8	37,3
центральна влада	37,3	41,1	36,8
кримінальні угруповання	28,3	31,9	35,1
місцеві еліти	18,4	21,9	23,4
праворадикальні рухи	13,9	20,0	22,9
міліція	12,6	15,8	15,8
самі мешканці міст та селищ	9,7	7,8	10,4
усі разом	14,4	12,6	13,5
інші	0,5	2,5	1,4
важко відповісти	7,3	4,1	3,7

5. Розподіл відповідей на запитання “Чи були, на Вашу думку, рішення нової влади на чолі з в. о. Президента О. Турчиновим адекватні розвитку ситуації в Україні?” (у %)

цілком так	7,7	26,9
скоріше так	19,2	
скоріше ні	24,6	53,0
зовсім ні	28,4	
важко відповісти	20,1	

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
Так (цілком так + скоріше так)	38,5	34,1	14,3	22,5
Ні (скоріше ні + зовсім ні)	42,0	37,8	74,7	53,1
важко відповісти	19,5	28,2	11,0	24,5

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Так (цілком так + скоріше так)	27,5	25,9	28,0
Ні (скоріше ні + зовсім ні)	56,1	52,9	51,3
важко відповісти	16,3	21,3	20,7

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти:

	Кандидати					
	П. Порошенко	Ю. Тимошенко	С. Тігіпко	О. Ляшко	А. Гриценко	М. Добкін
Так (цілком так + скоріше так)	38,0	45,1	13,1	37,5	30,8	4,7
Ні (скоріше ні + зовсім ні)	40,8	27,9	72,0	40,9	46,1	87,6
важко відповісти	21,2	27,2	14,9	21,6	23,1	7,8

6. Розподіл відповідей на запитання **“Як Ви вважаєте, дії нової української влади скоріше об’єднують чи розколюють Україну?”** (у %)

- скоріше об’єднують27,6
- скоріше розколюють.....49,6
- важко відповісти22,8

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
скоріше об’єднують	43,4	32,3	17,8	13,8
скоріше розколюють	28,7	34,1	73,2	63,1
важко відповісти	27,9	33,6	9,0	23,1

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
скоріше об’єднують	32,3	26,6	26,3
скоріше розколюють	49,2	50,2	48,9
важко відповісти	18,5	23,2	24,8

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти:

	Кандидати					
	П. Порошенко	Ю. Тимошенко	С. Тігішко	О. Ляшко	А. Гриценко	М. Добкін
скоріше об'єднують	38,7	48,3	8,0	41,9	35,4	1,6
скоріше розколюють	32,0	24,2	82,3	31,4	32,9	92,1
важко відповісти	29,3	27,5	9,7	26,7	31,6	6,3

3. Ставлення до вторгнення збройних сил Російської Федерації та мобілізація сил на боротьбу з агресією

- Населення України в цілому не має ілюзій щодо цілей, які ставить президент Росії В. Путін щодо нашої країни: варіанти відповідей «перетворення Донбасу, як і Криму, на ще один суб'єкт Російської Федерації» та «продовження політики на відновлення Російської імперії (в кордонах, які вона мала за царя Миколи II напередодні Першої світової війни)» сумарно набрали 67 %.

- Найбільше тих, хто має ілюзію, що метою Путіна є захист прав та інтересів російськомовного населення Східної України, зокрема щодо статусу російської мови, у Східному регіоні – 31,1 %. У сусідньому Південному їх суттєво менше – 20,9 %. Тих, хто бачить Володимира Володимировича спадкоємцем експансіоністської політики російського царату, найбільше на Заході (41,2 %) та в Центрі (36,3 %) України.

- Нині майже половина респондентів (47,8 %) сприймає Росію як агресора. Відмітна риса динаміки ставлення українських громадян до РФ з січня 2010-го по травень 2014-го – зменшення частоти вибору визначень, пов'язаних з приязню, повагою. Наприклад, за чотири роки частота вибору респондентами слова «сусід», яке має приязне психологічне забарвлення, зменшилася на 20 %. А частота вибору визначення «ворог» збільшилася майже вп'ятеро – з 5,4 % до 26,9 %.

- Сприйняття Росії жителями Західного та Східного регіонів України відзначається традиційною поляристю. Зокрема, переважна більшість жителів Заходу (74,1 %) сприймають Росію як агресора, переважна більшість мешканців Сходу (60,2 %) – як сусіда. Як ворога: 41,7 % на Заході, 6,1 % на

Сході. У цілому респонденти обирають і приязні варіанти ставлення до Росії, однак зі значно меншою частотою вибору порівняно з опитуваннями в попередні роки (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 8).

- За дев'ять років кардинально змінилася оцінка громадянами України, які брали участь в опитуваннях, свого ставлення до Росії в цілому. Якщо в травні 2005-го 71,3 % ставилося «дуже добре» та «в основному добре», то в травні 2014-го таких було удвічі менше – 32,9 %. Кількість тих, хто ставиться «в основному погано» та «дуже погано», зросла за цей же період втричі – з 16,1 % до 48,8 %. При цьому суттєві відмінності в особистому ставленні до Росії зафіксовано у жителів різних регіонів. Вікові відмінності у визначенні доброго або поганого ставлення спостерігаються у молоді: тих, хто погано ставиться до Росії, удвічі більше, ніж тих, хто ставиться добре. В інших вікових групах позитивне і негативне ставлення суттєво не відрізняється (див. розподіл відповідей на запитання № 9).

- «Патерналістська» складова у ставленні опитаних до міжнародної допомоги Україні (див. запитання № 3) простежується і у відповідях на запитання № 12 – чи повинні ЄС та США допомагати Україні більш активно? На думку більшості громадян – так (59,5 %), водночас кожен п'ятий вважає, що ні (21,6 %). Найбільше сподіваються на активну підтримку західних демократичних країн мешканці Західного (90,2 %) та Центрального (72,3 %) регіонів, на Півдні та Сході України цей показник удвічі менший (відповідно 43,9 % і 32,9 %).

- Підписану 17-го квітня в Женеві представниками США, Євросоюзу, України та Росії спільну заяву щодо першочергових кроків, що мають на меті деескалацію напруженості в Україні, найбільш позитивно оцінили ті, хто її читав (таких респондентів 47,9 %). Це видається певною мірою дивним, враховуючи неконкретність та безадресність більшості формулювань цього документа. Ще більше дивує те, що всупереч схвальній тональності, з якої про заяву повідомляли більшість телеканалів, найбільш негативно оцінюють її ті респонденти, які знають про її зміст з повідомлень ЗМІ (55,7 %) або тільки чули про неї (48,2 %). А загалом вважає, що позитивно Женевську заяву оцінив кожен десятий, негативно – кожен двадцятий з тих респондентів, хто про неї... нічого не знає (див. розподіл відповідей на запитання № 10).

- Поновлення призову на строкову службу до Збройних сил України тою чи тою мірою підтримали 51,1 %, не підтримали – 33,5 % опитаних (запитання № 13). Привертає увагу те, що серед респондентів, у родинях яких є чоловіки призовного віку, рівень підтримки такого рішення є навіть вищим (54,3 %), ніж серед тих, у чиїх родинях чоловіків призовного віку немає (49,7 %). Найвищий рівень підтримки це рішення здобуло в Західному регіоні – 72,4 %, найнижчий у Східному – 27 %. Статистично значущих відмінностей серед представників

основних вікових груп не виявлено – «за» як мінімум половина опитаних, «проти» – приблизно третина.

7. Розподіл відповідей на запитання “Якими мотивами, на Ваш погляд, керується В. Путін, втручаючись у події на Сході України?” (у %)

- перетворення Донбасу, як і Криму, на ще один суб’єкт Російської Федерації**39,3**
- провокування заворушень з метою зриву президентських виборів у цьому регіоні (аби потім заявити, що новообраний президент не є президентом усієї України)**37,9**
- продовження політики на відновлення Російської імперії (в кордонах, які вона мала за царя Миколи II напередодні Першої світової війни)**27,7**
- підтримка тих, хто прагне федералізації України.....**21,6**
- захист прав та інтересів російськомовного населення Східної України, зокрема щодо статусу російської мови.....**16,1**
- інше**4,8**
- важко відповісти**7,4**

Примітка. Сума перевищує 100 %, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
перетворення Донбасу, як і Криму, на ще один суб’єкт Російської Федерації	63,5	43,1	22,1	36,2
провокування заворушень з метою зриву президентських виборів у цьому регіоні (аби потім заявити, що новообраний президент не є президентом усієї України)	58,5	40,8	24,8	31,1
продовження політики на відновлення Російської імперії (в кордонах, які вона мала за царя Миколи II напередодні Першої світової війни)	41,2	36,3	13,7	18,9
підтримка тих, хто прагне федералізації України	6,7	12,5	39,6	20,9
захист прав та інтересів російськомовного населення Східної України, зокрема щодо статусу російської мови	3,1	7,5	31,1	20,9
інше	0,5	2,4	10,4	2,6
важко відповісти	1,3	6,6	9,5	15,3

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
перетворення Донбасу, як і Криму, на ще один суб'єкт Російської Федерації	45,7	38,2	26,9
провокування заворушень з метою зриву президентських виборів у цьому регіоні (аби потім заявити, що новообраний президент не є президентом усієї України)	37,3	38,2	37,7
продовження політики на відновлення Російської імперії (в кордонах, які вона мала за царя Миколи II напередодні Першої світової війни)	26,8	29,4	26,0
підтримка тих, хто прагне федералізації України	18,1	22,4	22,4
захист прав та інтересів російськомовного населення Східної України, зокрема щодо статусу російської мови	14,2	16,1	17,3
інше	2,4	5,4	5,4
важко відповісти	7,9	7,0	7,7

8. Розподіл відповідей на запитання *“Якими з наведених нижче слів Ви б охарактеризували своє особисте ставлення сьогодні до Росії?”* (у %)

	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
агресор	не було у списку	не було у списку	47,8
сусід	62,3	57,1	42,1
ворог	5,4	5,8	26,9
партнер	38,5	24,2	18,9
союзник	32,0	16,9	15,7
друг	27,4	17,9	11,3
інтегратор пострадянських держав	5,4	11,2	10,6
конкурент	11,5	17,0	6,8
старший брат	9,4	8,8	5,7
приклад для наслідування	14,7	6,7	4,5
батьківщина-мати	6,5	3,5	3,4
інше	0,7	1,4	2,0
важко відповісти	6,3	3,6	5,1

Примітка. Сума перевищує 100 %, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
агресор	74,1	56,9	25,0	41,3
сусід	31,3	26,7	60,2	54,6
ворог	41,7	43,1	6,1	12,8
партнер	4,1	4,7	38,6	30,1
союзник	0,5	3,5	36,3	18,4
друг	2,6	1,2	27,7	7,1
інтегратор пострадянських держав	11,9	10,3	9,6	12,2
конкурент	8,8	7,9	3,4	10,7
старший брат	1,3	1,1	14,0	2,6
приклад для наслідування	0,0	0,6	11,9	1,5
батьківщина-мати	0,3	1,2	8,1	1,0
інше	2,3	2,6	1,8	0,0
важко відповісти	2,1	8,5	3,5	5,1

9. Розподіл відповідей на запитання “Як Ви в цілому ставитеся нині до Росії?” (у %)

	Травень 2005 р.		Лютий 2006 р.		Серпень 2006 р.		Січень 2009 р.		Січень 2010 р.		Жовтень 2012 р.		Травень 2014 р.	
дуже добре	25,8		23,5		34,1		26,1		27,9		19,6		8,7	
в основному добре	45,5	71,3	44,7	68,2	44,6	78,7	44,1	70,2	51,8	79,7	52,2	71,8	24,2	32,9
в основному погано	10,3		13,0		8,2		14,3		7,5		12,1		26,9	
дуже погано	5,8	16,1	6,8	19,8	3,5	11,7	4,0	18,3	2,5	10,0	3,5	15,6	21,9	48,8
важко відповісти	12,6		12,0		9,6		11,5		10,2		12,7		18,4	

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Добре (дуже добре + в основному добре)	Погано (в основному погано + дуже погано)	Важко відповісти
Західний регіон	17,7	73,0	9,4
Центральний регіон	17,6	62,0	20,3
Східний регіон	55,3	25,0	19,7
Південний регіон	39,1	35,6	25,3

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	Добре (дуже добре + в основному добре)	Погано (в основному погано + дуже погано)	Важко відповісти
18–29 років	26,7	55,1	18,2
30–55 років	34,4	46,6	19,0
56 років і більше	34,5	47,9	17,6

10. Розподіл відповідей на запитання *“Як відомо, у Женеві 17-го квітня представники США, Євросоюзу, України та Росії підписали спільну заяву щодо першочергових кроків, що мають на меті деескалацію напруженості в Україні та відновлення безпеки її громадян. Яку з наведених нижче оцінок цього документа Ви поділяєте?”* (у %)

	По вибірці в цілому	Серед тих, хто читав заяву особисто	Серед тих, хто знає про її зміст з повідомлень ЗМІ	Серед тих, хто тільки чув про цю заяву	Серед тих, хто нічого про це не знає
це переконливе свідчення підтримки США та Євросоюзом прагнення України зберегти суверенітет і цілісність своєї території	20,4	47,9	28,5	17,6	5,2
це перелік благих побажань, які конкретно нікого ні до чого не зобов'язують	44,3	33,3	55,7	48,2	10,9
інша думка	2,1	12,5	3,2	1,3	0,3
важко відповісти	33,3	6,3	12,7	32,9	83,6

Примітка. 11. Розподіл відповідей на запитання *“Якою мірою Ви ознайомлені із згаданою в попередньому запитанні Женевською заявою?”* був таким:

- читав цю заяву особисто 2,5
- знаю про її зміст з повідомлень засобів масової інформації 38,3
- тільки чув про цю заяву 41,8
- нічого про це не знаю 17,3

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
це переконливе свідчення підтримки США та Євросоюзом прагнення України зберегти суверенітет і цілісність своєї території	34,5	23,8	8,7	20,1
це перелік благих побажань, які конкретно нікого ні до чого не зобов'язують	43,3	39,5	50,2	42,8
інша думка	0,8	2,0	3,5	0,5
важко відповісти	21,5	34,8	37,7	36,6

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
це переконливе свідчення підтримки США та Євросоюзом прагнення України зберегти суверенітет і цілісність своєї території	21,3	20,0	20,3
це перелік благих побажань, які конкретно нікого ні до чого не зобов'язують	42,8	47,5	40,8
інша думка	2,9	2,1	1,7
важко відповісти	33,1	30,4	37,2

12. 10. Розподіл відповідей на запитання “Як Ви вважаєте, чи повинні ЄС та США допомагати Україні більш активно?” (у %)

цілком так	32,7	59,5
скоріше так	26,8	
скоріше ні	7,6	21,6
зовсім ні	14,0	
мені це байдуже	5,7	
важко відповісти	13,2	

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
Так (цілком так + скоріше так)	90,2	72,3	32,9	43,9
Ні (скоріше ні + зовсім ні)	4,2	11,6	43,5	17,3
мені це байдуже	0,3	3,6	7,2	18,4
важко відповісти	5,4	12,5	16,3	20,4

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Так (цілком так + скоріше так)	66,9	58,3	56,6
Ні (скоріше ні + зовсім ні)	16,6	23,5	22,1
мені це байдуже	4,2	5,4	7,0
важко відповісти	12,3	12,7	14,4

13. Розподіл відповідей на запитання “Відповідно до указу в. о. Президента України О. Турчинова із травня цього року поновлено призов на строкову службу у Збройних силах України. Чи підтримуєте Ви це рішення?” (у %)

	По вибірці в цілому		Серед респондентів, у родинах яких є чоловіки призовного віку		Серед респондентів, у родинах яких немає чоловіків призовного віку	
цілком підтримую	23,5	51,1	28,8	54,3	21,2	49,7
скоріше підтримую	27,6		25,5		28,5	
скоріше не підтримую	11,9	33,5	12,3	32,0	11,8	34,3
зовсім не підтримую	21,6		19,7		22,5	
важко відповісти	15,3		13,7		16,0	

Примітка. 14. Розподіл відповідей на запитання “Чи є у вашій родині чоловіки призовного віку (18–24 років)?” був таким:

- так, є.....30,9
- ні, немає.....69,1

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
підтримую (цілком підтримую + скоріше підтримую)	72,4	61,8	27,0	54,0
не підтримую (скоріше не підтримую + зовсім не підтримую)	16,8	27,1	54,6	17,1
важко відповісти	10,9	11,1	18,3	28,9

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
підтримую (цілком підтримую + скоріше підтримую)	49,8	50,4	52,9
не підтримую (скоріше не підтримую + зовсім не підтримую)	33,8	35,4	30,8
важко відповісти	16,4	14,1	16,3

4. Громадська думка з питань євроатлантичної та європейської інтеграції України або вступу до Митного союзу

- В українському суспільстві змінюється ставлення до позаблокового статусу України – поширюється думка, що це не гарантує нашій країні безпеку. Якщо в серпні 2006 р. так вважали 24,4 % респондентів, то в травні 2014 р. – 36,9 %; кількість тих, хто фактично підтримує позаблоковий статус, за цей же період також зменшилася з 38,2 % до 29,5 %.

- Суттєві зрушення щодо частки тих, хто підтримує і хто не підтримує позаблоковий статус, сталися в січні 2010-го і травні 2014-го. Вірогідне пояснення: перемога на президентських виборах проросійськи налаштованого В. Януковича зменшувала актуальність вступу до НАТО (в українському суспільстві традиційно мають на думці вступ саме до цієї організації, коли говорять, що треба позбутися позаблоковості). Причини результатів, отриманих під час опитування в травні ц. р., лежать на поверхні – анексія Росією Криму та її втручання в події на Сході України. Ще один суттєвий момент – із жовтня 2012-го вдвічі зменшилася кількість тих, хто ставить до цієї проблеми байдуже, що знов-таки, вочевидь, зумовлено спочатку недружньою, а потім відверто агресивною політикою Росії щодо України.

- Традиційно різниться ставлення до цієї проблеми у населення різних регіонів та помітно – у представників різних вікових груп: лише серед

найстарших респондентів практично однакова кількість тих, хто за відміну, і тих, хто за збереження позаблоковості. Серед респондентів, які мають складності з визначенням позиції, вікові відмінності неістотні (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 15).

- Важко сказати, чого зрештою досягне президент Росії В. Путін на міжнародній арені своєю агресивною політикою щодо України. Але чого він уже добився – так це кардинальної зміни в ставленні українців щодо вступу до Митного союзу (МС). Із жовтня 2003-го по травень 2014-го кількість опитаних, хто за вступ нашої країни до МС, у середньому зменшилася вдвічі, хто проти – зросла також удвічі. Це і по вибірці в цілому, і серед тих, хто взяв би участь у референдумі. Суттєвими є відмінності в регіональному розрізі, утім вони традиційні (див. розподіл відповідей на запитання № 16). Звернемо увагу на моменти, цікаві з точки зору президентських виборів, що наближаються. Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти найбільше тих, хто за вступ до МС, серед прихильників М. Добкіна (78,1 %) і С. Тігіпка (55,9 %); найбільше тих, хто проти, – О. Ляшка (77,9 %), П. Порошенко (67,5 %) та Ю. Тимошенко (59,7 %).

- Дзеркально протилежна ситуація з відповідями щодо вступу до НАТО і Євросоюзу (див. розподіл відповідей запитання № 16). І по вибірці в цілому, і серед тих, хто взяв би участь у референдумах, на травень 2014 р. кількість прихильників вступу до цих міжнародних організацій зменшилася, противників – зросла (до НАТО – з червня 2002-го, до Євросоюзу – з листопада 2003-го). Щоправда, із жовтня 2012-го по травень 2014-го – за період наростання агресивності Росії щодо України – кількість прихильників вступу до ЄС та НАТО суттєво зросла, противників – суттєво зменшилася. Безумовно, мав рацію один з американських політиків, який в'їдливо зауважив, що президент Росії Володимир Путін зробив більше всіх для того, щоб Україна обрала курс на європейську та північноатлантичну інтеграцію.

- Уявлення українців про Євроатлантичний союз відображає частота, з якою вони обирають твердження, пов'язані з характеристикою НАТО як найвпливовішої, найпотужнішої військово-політичної структури (27,1 %), агресивного військово-політичного блоку (25,5 %) та світового жандарма, що стоїть на сторожі інтересів найбагатших країн Заходу (19,5 %). Характеристики НАТО із семантичними відтінками, актуальними для гарантування безпеки України, респонденти обирають рідше. Спектр таких характеристик – від дієвого засобу боротьби з тероризмом (16,5 %) до миротворчої організації (10,7 %). Сприйняття НАТО жителями різних регіонів помітно відрізняється. Наприклад, серед жителів Заходу країни більше тих, хто вважає НАТО організацією, що забезпечує мир і порядок та здатна ефективно протидіяти терористам. Вибори тверджень жителями Центру відбивають амбівалентні почуття стосовно НАТО: з одного боку відзначається оборонний характер організації, а з другого, обираються агресивні характеристики.

Жителям Сходу і Півдня притаманні вибори тверджень з агресивним спектром характеристик НАТО більшою мірою, ніж миротворчим (див. запитання № 17).

- Обізнаність респондентів щодо країн-членів НАТО не можна вважати достатньою. Це підтверджує узагальнена інформація про знання респондентами країн-членів НАТО (розподіл відповідей на запитання № 18). Правильні відповіді дали лише 4,5 %, частково правильні – 45,8 % опитаних. Зокрема, респонденти «власноруч» включили до блоку Швецію (15,7 %), Ізраїль (8,8 %), Бразилію (6,8 %), Сьєрра-Леоне (3,6 %). Четверть (25 %) не змогла дати відповіді. Хоча слід зазначити, що загалом обізнаність із цього питання поступово зростає. Приміром, із серпня 2006 р. по травень 2014-го на 16,7 % зменшилася кількість тих, хто взагалі не зміг дати відповіді, однак і досі їхня чисельність значна – 25 %. При цьому потроху, але від опитування до опитування зростає кількість тих, хто включає до складу НАТО країни, які до блоку не входять. Як не дивно, найчастіше помиляються респонденти з повною вищою освітою.

- Динаміка задоволеності респондентів кількістю інформації про діяльність НАТО, структуру цієї організації, її завдання із червня 2002 р. по травень 2014-го зазнавала певних коливань (запитання № 19). Однак співвідношення тих, хто задоволений отримуваною інформацією, і тих, хто не задоволений, залишається сталим: перших у середньому в три з половиною рази менше, ніж других – на момент травневого опитування ц.р. відповідно 17 % і 59 %. Найбільше задоволені обсягом отриманої інформації жителі Заходу України (28,8 %), найменше – Півдня (7,1 %). Найменша кількість байдужих до цього питання також спостерігається на Заході (18,7 %), найбільша – на Півдні (32,1 %) та Сході (27,6 %). З віком поступово зростає частка респондентів, яких інформація про НАТО не цікавить.

- Кількість охочих отримувати більше відповідної інформації останні чотири роки поступово зростає, хоча порівняно із жовтнем 2002 р. у травні 2014-го їх на третину менше: тоді було 65,7 %, нині – 44,3 %. У Західному і Центральному регіонах кожен другий житель зацікавлений в отриманні більшого обсягу інформації про НАТО (Захід – 52,3 % , Центр – 53,9 %), а кожен четвертий є байдужим до неї (відповідно 25,8 % та 25,7 %). Протилежна ситуація на Сході і Півдні: байдужість над зацікавленістю в отриманні більшого обсягу інформації «перемагає» там «з рахунком» відповідно 6 % і 8,7 % на користь респондентів, які обрали варіант відповіді «ця інформація мене не цікавить». Тих, хто не хоче отримувати більше інформації про НАТО, більше на Сході – 28,2 % і менше в Центрі – 20,4 %. Чим молодші респонденти, тим більше їх цікавить інформація про Північноатлантичний союз, чим вони старші – тим більше серед них тих, кому вона не цікава (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 20).

• Аналізуючи динаміку громадської думки щодо північноатлантичної інтеграції України, можна зробити припущення, що для громадян України ця проблема набагато менш актуальна, ніж це уявляють політики. За роки, відколи ведеться відповідний моніторинг, серед громадян України значно зросла кількість тих, хто користується інтернетом. Водночас рівень обізнаності щодо діяльності НАТО якісно не змінився, хоча треба витратити небагато часу, аби з допомогою інтернетівських пошукових систем отримати докладні довідки. Отже, можна зробити два припущення. По-перше, більшість українських громадян займають ригідну позицію – серйозно не цікавляться детальною інформацією про діяльність організації, вступ до якої може позначитися на безпеці їхньої країни, воліючи залишатися в межах своїх суб'єктивних уявлень, часто упереджених. По-друге, у багатьох людей спостерігається дефіцит соціально-психологічної компетенції, оскільки вони не мають прагнення, а відтак і досвіду опрацювання інформації; їм явно бракує навичок орієнтування в ситуаціях невизначеності, належного рівня рефлексії для визначення власної позиції із суспільно важливих питань.

15. Розподіл відповідей на запитання *“В українському політикумі побутує думка, що на сьогоднішній день позаблоковий статус України не гарантує її безпеки і тому варто відмовитися від нього. Чи згодні Ви з цим?”* (у %)

	Серпень 2006 р.		Січень 2010 р.		Жовтень 2012 р.		Травень 2014 р.	
цілком згоден	12,0	24,4	7,8	23,0	9,3	26,1	17,9	36,9
скоріше згоден	12,4		15,2		16,8		19,0	
скоріше не згоден	19,3	38,2	15,4	31,4	19,5	30,3	14,3	29,5
зовсім не згоден	18,9		16,0		10,8		15,2	
мені це байдуже	3,7		10,5		10,6		5,1	
важко відповісти	33,7		35,1		32,9		28,6	

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Згоден (цілком згоден + скоріше згоден)	Не згоден (скоріше не згоден + зовсім не згоден)	Мені це байдуже	Важко відпо- вісти
Західний регіон	39,2	30,7	1,3	28,8
Центральний регіон	48,5	20,6	5,7	25,2
Східний регіон	24,5	37,8	6,0	31,7
Південний регіон	31,8	30,7	7,2	30,3

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	Згоден (цілком згоден + скоріше згоден)	Не згоден (скоріше не згоден + зовсім не згоден)	Мені це байдуже	Важко відпо- вісти
18–29 років	40,2	26,8	2,9	30,0
30–55 років	39,0	28,8	4,8	27,3
56 років і більше	32,1	31,8	6,6	29,4

16. Розподіл відповідей на запитання “*Як би Ви проголосували, коли б наступної неділі проходив референдум з приводу вступу України до НАТО?*” (у %)

	Червень 2002 р.	Жовтень 2002 р.	Листопад 2002 р.	Квітень 2003 р.	Листопад 2003 р.	Травень 2005 р.	Липень 2005 р.	Січень 2006 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2009 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
за вступ до НАТО	41,8	39,2	33,8	24,6	32,5	33,1	23,2	30,6	20,5	23,4	19,4	24,1	39,7
проти вступу до НАТО	31,8	26,4	39,6	43,1	37,6	46,7	55,0	46,1	61,1	58,7	56,4	54,6	43,7
не пішов би голосувати	26,4	34,4	26,6	32,3	29,9	20,2	21,8	23,3	18,4	17,9	24,3	21,4	16,6

Серед тих, хто взяв би участь у референдумі:

	Червень 2002 р.	Жовтень 2002 р.	Листопад 2002 р.	Квітень 2003 р.	Листопад 2003 р.	Травень 2005 р.	Липень 2005 р.	Січень 2006 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2009 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
за вступ до НАТО	56,8	59,8	46,0	36,4	46,3	41,4	29,6	39,9	25,1	28,5	25,6	30,6	47,6
проти вступу до НАТО	43,2	40,2	54,0	63,6	53,7	58,6	70,4	60,1	74,9	71,5	74,4	69,4	52,4

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	За вступ до НАТО	Проти вступу до НАТО	Не пішов би голосувати
Західний регіон	64,7	17,9	17,4
Центральний регіон	49,8	31,9	18,3
Східний регіон	19,1	68,6	12,3
Південний регіон	25,8	51,0	23,2

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти (на момент останнього опитування):

Прихильники	За вступ до НАТО	Проти вступу до НАТО	Не пішов би голосувати
П. Порошенко	58,5	26,3	15,1
Ю. Тимошенко	54,7	26,7	18,7
С. Тігіпка	9,9	74,8	15,3
О. Ляшка	69,3	15,9	14,8
А. Гриценка	60,8	24,1	15,2
М. Добкіна	3,1	87,5	9,4

У віковому розрізі:

		За вступ до НАТО	Проти вступу до НАТО	Не пішов би голосувати
18–29 років	Червень 2002 р.	45,3	25,5	29,2
	Жовтень 2002 р.	41,7	20,4	37,9
	Листопад 2002 р.	39,4	29,4	31,1
	Квітень 2003 р.	30,9	28,6	40,5
	Листопад 2003 р.	40,4	30,6	29,0
	Травень 2005 р.	37,1	39,2	23,7
	Липень 2005 р.	31,3	51,2	17,5
	Січень 2006 р.	42,8	35,5	21,8
	Серпень 2006 р.	21,3	52,1	26,7
	Січень 2009 р.	29,3	50,6	20,1
	Січень 2010 р.	24,0	52,6	23,5
	Жовтень 2012 р.	26,4	48,7	24,9
	Травень 2014 р.	46,3	36,3	17,4
30–55 років	Червень 2002 р.	42,8	29,4	27,8
	Жовтень 2002 р.	39,6	25,7	34,7
	Листопад 2002 р.	32,6	38,8	28,6
	Квітень 2003 р.	23,7	44,4	31,9
	Листопад 2003 р.	31,5	38,0	30,6
	Травень 2005 р.	30,0	49,6	20,4
	Липень 2005 р.	24,0	53,3	22,7
	Січень 2006 р.	30,6	46,6	22,8
	Серпень 2006 р.	18,4	62,5	19,1
	Січень 2009 р.	23,6	58,9	17,6
	Січень 2010 р.	20,6	56,1	23,3
	Жовтень 2012 р.	28,6	52,5	19,0
	Травень 2014 р.	41,3	44,2	14,5
56 років і більше	Червень 2002 р.	36,7	42,0	21,3
	Жовтень 2002 р.	36,4	32,9	30,7
	Листопад 2002 р.	31,1	48,8	20,2
	Квітень 2003 р.	21,4	52,2	26,4
	Листопад 2003 р.	27,3	43,1	29,6
	Травень 2005 р.	34,4	48,3	17,3

	Липень 2005 р.	17,3	59,9	22,8
	Січень 2006 р.	23,0	52,1	25,0
	Серпень 2006 р.	23,1	65,2	11,7
	Січень 2009 р.	19,9	63,2	16,8
	Січень 2010 р.	15,1	59,0	25,9
	Жовтень 2012 р.	16,6	61,0	22,4
	Травень 2014 р.	33,7	47,4	18,9

Розподіл відповідей на запитання *“Як би Ви проголосували, коли б найближчої неділі проходив референдум з приводу вступу України до Європейського Союзу?”* (у %)

	Листопад 2003 р.	Травень 2005 р.	Липень 2005 р.	Січень 2006 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2009 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
за вступ до Євросоюзу	56,1	57,5	51,1	50,5	50,0	48,1	46,8	48,2	58,9
проти вступу до Євросоюзу	18,9	25,4	29,4	26,9	29,9	33,7	29,1	34,2	29,0
не пішов би голосувати	25,0	17,1	19,5	22,6	20,1	18,2	24,1	17,6	12,2

Серед тих, хто взяв би участь у референдумі:

	Листопад 2003 р.	Травень 2005 р.	Липень 2005 р.	Січень 2006 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2009 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
за вступ до Євросоюзу	74,8	69,3	63,5	65,3	62,6	58,8	61,7	58,5	67,0
проти вступу до Євросоюзу	25,2	30,7	36,5	34,7	37,4	41,2	38,3	41,5	33,0

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	За вступ до Євросоюзу	Проти вступу до Євросоюзу	Не пішов би голосувати
Західний регіон	86,5	6,0	7,6
Центральний регіон	71,8	15,2	13,0
Східний регіон	36,4	52,2	11,4
Південний регіон	35,2	43,9	20,9

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти (на момент останнього опитування):

Прихильники	За вступ до Євросоюзу	Проти вступу до Євросоюзу	Не пішов би голосувати
П. Порошенко	81,6	10,5	7,8
Ю. Тимошенко	74,2	11,3	14,6
С. Тігіпка	30,1	51,3	18,6
О. Ляшка	87,5	3,4	9,1
А. Гриценка	79,7	11,4	8,9
М. Добкіна	21,9	71,9	6,3

У віковому розрізі:

		За вступ до Євросоюзу	Проти вступу до Євросоюзу	Не пішов би голосувати
18–29 років	Листопад 2003 р.	62,3	16,1	21,6
	Травень 2005 р.	59,8	22,3	17,9
	Липень 2005 р.	59,1	26,4	14,5
	Січень 2006 р.	58,3	20,2	21,5
	Серпень 2006 р.	56,8	25,4	17,8
	Січень 2009 р.	58,9	25,7	15,5
	Січень 2010 р.	56,9	21,8	21,3
	Жовтень 2012 р.	57,0	25,7	17,4
	Травень 2014 р.	69,7	20,3	10,0
30–55 років	Листопад 2003 р.	57,5	17,5	25,0
	Травень 2005 р.	57,1	27,0	15,9
	Липень 2005 р.	52,8	28,3	18,9
	Січень 2006 р.	53,9	25,8	20,3
	Серпень 2006 р.	48,2	29,8	22,0
	Січень 2009 р.	48,8	32,5	18,7
	Січень 2010 р.	48,9	29,3	21,8
	Жовтень 2012 р.	52,6	31,2	16,2
	Травень 2014 р.	58,9	29,6	11,5
56 років і більше	Листопад 2003 р.	48,0	24,1	27,9
	Травень 2005 р.	56,1	25,6	18,3
	Липень 2005 р.	43,6	32,7	23,7
	Січень 2006 р.	41,3	32,5	26,1
	Серпень 2006 р.	49,2	32,5	18,3
	Січень 2009 р.	41,1	39,8	19,1
	Січень 2010 р.	38,1	33,2	28,7
	Жовтень 2012 р.	36,9	43,4	19,7
	Травень 2014 р.	52,4	33,3	14,3

Розподіл відповідей на запитання *“Як би Ви проголосували, коли б найближчої неділі проходив референдум з приводу вступу України до Митного союзу (разом з Росією, Казахстаном та Білоруссю)?”, у %*

	Жовтень 2003 р.	Листопад 2003 р.	Липень 2005 р.	Січень 2006 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2009 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
за вступ до МС	50,0	52,8	55,9	42,2	64,8	54,8	61,9	49,3	29,3
проти вступу до МС	21,4	22,0	24,5	31,0	19,5	23,7	15,0	29,9	48,3
не пішов би голосувати	28,6	25,2	19,6	26,8	15,6	21,5	23,1	20,7	22,4

Примітка. У жовтні 2003 р. – січні 2010 р. питання ставилося у такій редакції: *“Як би Ви проголосували, коли б найближчої неділі проходив референдум з приводу вступу України до Єдиного економічного простору (разом з Росією, Казахстаном та Білоруссю)?”*

Серед тих, хто взяв би участь у референдумі:

	Жовтень 2003 р.	Листопад 2003 р.	Липень 2005 р.	Січень 2006 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2009 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
за вступ до МС	70,0	70,6	69,5	57,6	76,9	69,8	80,5	62,2	37,7
проти вступу до МС	30,0	29,4	30,5	42,4	23,1	30,2	19,5	37,8	62,3

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	За вступ до МС	Проти вступу до МС	Не пішов би голосувати
Західний регіон	11,0	62,8	26,2
Центральний регіон	12,9	63,5	23,6
Східний регіон	58,0	25,4	16,6
Південний регіон	24,7	44,8	30,4

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти (на момент останнього опитування):

Прихильники	За вступ до МС	Проти вступу до МС	Не пішов би голосувати
П. Порошенко	15,3	67,5	17,2
Ю. Тимошенко	12,1	59,7	28,2
С. Тігіпка	55,9	24,3	19,8
О. Ляшка	4,7	77,9	17,4
А. Гриценка	15,2	59,5	25,3
М. Добкіна	78,1	9,4	12,5

У віковому розрізі:

		За вступ до МС	Проти вступу до МС	Не пішов би голосувати
18–29 років	Жовтень 2003 р.	52,0	18,7	29,3
	Листопад 2003 р.	50,2	23,6	26,2
	Липень 2005 р.	54,0	27,9	18,1
	Січень 2006 р.	41,3	32,8	25,9
	Серпень 2006 р.	54,8	20,5	24,7
	Січень 2009 р.	50,9	26,9	22,2
	Січень 2010 р.	58,7	18,2	23,1
	Жовтень 2012 р.	40,4	32,4	27,0
	Травень 2014 р.	21,3	54,8	23,9
30–55 років	Жовтень 2003 р.	48,0	20,5	31,5
	Листопад 2003 р.	54,4	20,1	25,5
	Липень 2005 р.	56,1	22,4	21,5
	Січень 2006 р.	42,1	32,6	25,3
	Серпень 2006 р.	65,4	18,9	15,7
	Січень 2009 р.	54,9	23,5	21,6
	Січень 2010 р.	62,6	15,5	21,9
	Жовтень 2012 р.	49,5	30,7	19,8
	Травень 2014 р.	29,7	49,4	20,9
56 років і більше	Жовтень 2003 р.	51,4	25,4	23,2
	Листопад 2003 р.	52,1	24,0	23,9
	Липень 2005 р.	56,9	25,5	17,6
	Січень 2006 р.	42,7	27,9	29,4
	Серпень 2006 р.	70,1	19,6	10,3
	Січень 2009 р.	56,8	22,2	21,0
	Січень 2010 р.	62,9	12,5	24,6
	Жовтень 2012 р.	54,5	27,4	18,1
	Травень 2014 р.	33,4	43,1	23,5

17. Розподіл відповідей на запитання “Які з наведених нижче визначень найбільшою мірою відповідають Вашим уявленням про НАТО?”, у %

	Червень 2002 р.	Жовтень 2002 р.	Травень 2005 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
найпотужніша та найвпливовіша військово-політична структура сучасності	27,3	26,0	25,6	20,0	23,5	25,8	27,1
агресивний військово-політичний блок	19,1	16,6	17,5	36,4	33,3	28,9	25,5
світовий жандарм, що стоїть на сторожі інтересів найбагатших країн Заходу	27,1	24,0	23,5	22,2	24,9	19,4	19,5
дієвий засіб боротьби з тероризмом	11,9	12,1	6,2	7,5	9,3	10,4	16,5

організація, здатна ефективно здійснювати рятувальні та гуманітарні операції, ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій, екологічних катастроф тощо	14,7	16,8	8,2	8,2	13,2	13,1	14,7
оборонний союз	16,7	18,3	7,7	5,7	11,9	10,6	13,4
структура, що забезпечує мир та стабільність у Європі і світі	18,5	21,9	15,7	7,4	10,4	11,5	13,2
миротворча організація	18,2	22,8	6,2	6,6	9,7	12,0	10,7
пережиток часів "холодної війни"	10,2	8,2	8,4	9,7	13,2	11,0	6,1
військово-політичний союз, що перебуває на грані розпаду	3,9	4,4	3,7	4,2	7,0	8,8	6,0
інше	1,3	1,1	1,8	1,5	0,5	0,3	0,6
важко відповісти	15,3	18,9	19,9	14,3	20,2	18,1	16,7

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
найпотужніша та найвпливовіша військово-політична структура сучасності	39,7	27,1	18,6	30,6
агресивний військово-політичний блок	12,5	14,9	41,6	33,2
світовий жандарм, що стоїть на сторожі інтересів найбагатших країн Заходу	8,3	10,7	34,3	21,4
дієвий засіб боротьби з тероризмом	25,5	16,7	12,3	12,2
організація, здатна ефективно здійснювати рятувальні та гуманітарні операції, ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій, екологічних катастроф тощо	20,3	12,2	13,9	14,8
оборонний союз	24,2	15,1	5,5	13,3
структура, що забезпечує мир та стабільність у Європі і світі	19,7	17,3	6,4	8,7
миротворча організація	15,3	13,6	5,2	10,2
пережиток часів "холодної війни"	2,6	5,6	6,4	13,8
військово-політичний союз, що перебуває на грані розпаду	2,9	6,3	6,6	9,2
інше	0,3	0,9	0,6	0,5
важко відповісти	11,2	23,1	11,7	23,0

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	Вік		
	18–29 років	30–55 років	56 років і старше
найпотужніша та найвпливовіша військово-політична структура сучасності	31,8	28,7	22,3
агресивний військово-політичний блок	19,9	25,5	28,9
світовий жандарм, що стоїть на сторожі інтересів найбагатших країн Заходу	12,9	21,9	20,1
дієвий засіб боротьби з тероризмом	18,6	16,1	15,9
організація, здатна ефективно здійснювати рятувальні та гуманітарні операції, ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій, екологічних катастроф тощо	16,5	15,8	12,1
оборонний союз	19,2	13,5	9,9
структура, що забезпечує мир та стабільність у Європі і світі	13,9	13,4	12,4
миротворча організація	13,1	10,3	9,7
пережиток часів "холодної війни"	4,5	6,5	6,5
військово-політичний союз, що перебуває на грані розпаду	6,0	5,8	6,2
інше	0,0	0,7	0,9
важко відповісти	15,7	15,7	18,7

18. Розподіл відповідей на запитання *“Які з перелічених нижче країн, на Вашу думку, є сьогодні членами НАТО?”*, у %

	Серпень 2006 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
Бельгія	24,6	25,0	25,5	29,0
Бразилія	3,5	2,4	5,5	6,8
Ізраїль	8,4	7,4	8,7	8,8
Канада	23,6	30,5	32,4	38,4
Литва	25,9	26,2	25,2	41,6
Люксембург	12,2	10,8	13,6	14,8
Сьєрра-Леоне	2,2	1,6	1,9	3,6
США	54,3	62,5	58,7	69,5
Швеція	11,8	11,5	12,6	15,7
жодна з них	1,3	1,9	2,1	1,2
важко відповісти	41,7	33,5	34,6	25,0

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали обрати все потрібне.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
Бельгія	44,3	27,7	22,4	25,6
Бразилія	14,1	2,6	7,0	5,6
Ізраїль	13,0	6,4	9,6	6,2
Канада	53,1	29,2	38,9	39,0
Литва	52,6	32,8	42,4	47,2
Люксембург	30,5	12,0	8,8	13,8
Сьєрра-Леоне	5,5	2,4	3,4	5,1
США	76,6	61,0	76,8	60,0
Швеція	31,5	15,3	5,9	18,5
жодна з них	0,5	2,9	0,2	0,0
важко відповісти	14,8	30,7	22,3	34,9

За рівнем освіти:

	Освіта			
	повна вища	неповна вища, середня спеціальна	повна середня	неповна середня
Бельгія	42,0	31,6	25,9	22,2
Бразилія	8,1	6,1	6,9	6,1
Ізраїль	11,5	7,3	8,2	9,8
Канада	47,5	42,0	35,7	32,9
Литва	54,2	45,5	37,5	36,0
Люксембург	22,0	17,2	13,5	8,9
Сьєрра-Леоне	4,4	3,3	4,2	2,0
США	76,6	68,6	70,1	63,1
Швеція	19,0	17,0	14,5	14,1
жодна з них	2,0	0,9	1,1	0,9
важко відповісти	18,0	25,5	24,1	32,6

Узагальнена інформація про знання респондентами країн-членів НАТО, у %

	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
правильні відповіді (названо всі країни-члени НАТО, що були в списку)	3,1	4,5
частково правильні відповіді (названо не всі країни-члени НАТО)	39,5	45,8
частково неправильні відповіді (поряд з країнами-членами НАТО названо ті, які до альянсу не входять)	20,6	23,4
повністю неправильні відповіді (названо лише ті країни, які до НАТО не входять, або вибрано альтернативу “жодна з них”)	2,2	1,4
немає відповіді	34,6	25,0

19. Розподіл відповідей на запитання *“Чи отримуєте Ви, на Вашу думку, достатньо інформації про діяльність НАТО, про структуру цієї організації, її завдання?”*, у %

	Червень 2002 р.	Жовтень 2002 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
так	14,8	14,3	10,5	13,9	11,9	17,0
ні	53,7	67,7	65,8	55,0	60,4	59,0
ця інформація мене не цікавить	31,5	18,0	23,7	31,2	27,7	24,0

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Так	Ні	Ця інформація мене не цікавить
Західний регіон	28,8	52,5	18,7
Центральний регіон	13,2	65,7	21,2
Східний регіон	16,8	55,6	27,6
Південний регіон	7,1	60,7	32,1

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	Так	Ні	Ця інформація мене не цікавить
18–29 років	19,7	60,6	19,7
30–55 років	18,4	58,9	22,8
56 років і більше	13,5	58,2	28,3

20. Розподіл відповідей на запитання *“Чи хотіли б Ви отримувати значно більше інформації про діяльність НАТО та про все, що пов'язано з НАТО?”*, у %

	Червень 2002 р.	Жовтень 2002 р.	Серпень 2006 р.	Січень 2010 р.	Жовтень 2012 р.	Травень 2014 р.
так	52,5	65,7	49,6	37,0	36,9	44,3
ні	14,5	13,7	21,1	22,9	29,2	23,7
ця інформація мене не цікавить	33,0	20,6	29,3	40,2	33,9	32,1

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Так	Ні	Ця інформація мене не цікавить
Західний регіон	52,3	21,9	25,8
Центральний регіон	53,9	20,4	25,7
Східний регіон	32,9	28,2	38,9
Південний регіон	34,2	23,0	42,9

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	Так	Ні	Ця інформація мене не цікавить
18–29 років	50,5	25,0	24,5
30–55 років	47,1	22,7	30,2
56 років і більше	36,8	24,1	39,0

5. Антитерористична операція та її оцінка

- Для означення людей, що захоплюють та утримують адміністративні будівлі, найуживанішими є маркери з негативними емоційним забарвленням (запитання № 21). Як «бандитів, кримінальних елементів», «терористів», «російських диверсантів» або «сепаратистів» визначають таких людей відповідно 39,7 %, 36,4 %, 34,6 %, і 30,2 % респондентів. Прикметно, що в цьому ряду домінують слова та вирази, позбавлені ідеологічного змісту – вони акцентують кримінальність учинюваних дій, а також їхню зовнішню зумовленість – майже кожний четвертий респондент визначив захоплювачів як «людей, обдурених російською пропагандою», «проросійських активістів». Вибір слів та виразів для позначення людей, що захоплюють та утримують адміністративні будівлі, має чітко виражені регіональні переваги. Якщо в Західному та Центральному регіонах вербальні маркери з позитивною семантикою практично не трапляються, то серед мешканців Сходу вони використовуються доволі часто. Зокрема, на Сході «борцями із київською хунтою», «патріотами свого міста (регіону)» або ж «протестувальниками» захоплювачів називають відповідно 36,7 %, 35,1 % і 30,8 % респондентів. А на сусідньому Півдні кількість тих, хто сприймає захоплювачів як «борців із київською хунтою», «протестувальників», «патріотів свого міста (регіону)», помітно менша. Крім того, мешканці Південного регіону визначають тих, хто захоплює адмінбудівлі, як бандитів, представників кримінального світу так само часто, як і жителі Заходу чи Центру – 43,9 %. Чим молодші респонденти, тим частіше вони схильні бачити в захоплювачах проросійських активістів. Із збільшенням віку зростає й кількість тих, хто вважає таких людей «борцями з київською хунтою» (з 10 % до 19,3 %) чи «патріотами свого міста (регіону)» (з 9,7 % до 16,4 %) (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 21 у регіональному та віковому розрізах).

- Сумарна чисельність прихильників продовження антитерористичної операції (44,6 %), яка нині проводиться у Донецькій та Луганській областях, перевищує чисельність тих, хто переконаний у необхідності її припинити (34,4 %). Серед тих, що наполягають на продовженні АТО, не задоволені її результатами і вважають, що вона має здійснюватися набагато жорсткіше, – 28,1 %; задоволені і вважають, що вона має продовжуватися так само, як і нині до позитивного завершення – 16,5 % опитаних (запитання № 22). Загалом по Україні маємо дуже тривожний сигнал – 34,4 % респондентів обрали варіант відповіді, в якому АТО кваліфікується як «війна незаконної влади із власним народом». Можливе пояснення полягає в рівні довіри частини населення до чинних керівників держави. Попереднє, безрезультатне, опитування виявило: незважаючи на те, що зміна влади відбулася в Україні в максимально законний за революційних умов спосіб, постмайданне керівництво України не здобуло

повної легітимності в очах більшості населення. Тоді на запитання «Чи вважаєте Ви легітимним (законним) нове керівництво України?» ствердно відповіли менше половини опитаних – 47,3 %, негативно – 32,5 %, не визначилися – 20,2 %. Можна припустити: саме та майже третина громадян, що вважає постмайданну владу нелегітимною, і не може підтримати спецоперацію, яку проводить ця влада.

• Громадська думка представників різних регіонів України щодо доцільності продовження АТО поляризована. Кількість тих, хто бачить в АТО війну незаконної влади із власним народом, що призвела лише до сплесків тероризму в регіонах України, на Сході становить 66,3 %, на Півдні – 42,9 %, а в Центральному і Західному регіонах – лише 15,5 % і 8,8 % відповідно. Набагато жорсткішого проведення антитерористичної операції воліли б на Заході – 45,2 %, у Центрі – 39 %, натомість на Півдні – 20,9 %, на Сході – 9,2 % опитаних. Молодь 18-29 років помітно частіше за представників старших вікових когорт підтримує продовження АТО в тому чи тому форматі. Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти за продовження АТО в тих чи тих форматах найчастіше виступають симпатички О. Ляшка (70,4 %), А. Гриценка (65,8 %), П. Порошенко (61 %) і Ю. Тимошенко (61,6 %). Проти продовження АТО найчастіше висловлюються симпатички М. Добкіна (84,4 %) і С. Тігіпка (65,8 %).

21. Розподіл відповідей на запитання “Які із перелічених нижче слів, на Вашу думку, найбільше підходять для означення тих людей, що захоплюють та утримують адміністративні будівлі?” (у %)

• бандити, кримінальні елементи.....	39,7
• терористи	36,4
• російські диверсанти	34,6
• сепаратисти	30,2
• люди, обдурені російською пропагандою	24,9
• проросійські активісти	24,7
• невідомі озброєні люди	17,9
• протестувальники	17,1
• екстремісти	16,9
• борці з кийвською хунтою	16,6
• патріоти свого міста (регіону)	14,6
• федералісти.....	12,5
• повстанці.....	8,5
• колоради	6,8
• ополченці	6,2
• інше	1,8
• важко відповісти	4,2

Примітка. Сума перевищує 100 %, оскільки кількість варіантів відповіді респондентів не обмежувалася.

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
бандити, кримінальні елементи	45,5	45,4	29,4	43,9
терористи	48,6	51,3	12,5	41,8
російські диверсанти	49,1	38,9	21,6	35,2
сепаратисти	45,5	37,6	13,9	30,1
люди, обдурені російською пропагандою	29,9	21,7	22,6	33,7
проросійські активісти	34,0	19,0	23,8	28,6
невідомі озброєні люди	15,1	12,4	23,8	22,4
протестувальники	6,2	7,4	30,8	25,0
екстремісти	22,1	24,0	6,1	18,9
борці з київською хунтою	0,8	3,3	36,7	25,5
патріоти свого міста (регіону)	1,8	2,3	35,1	13,3
федералісти	9,6	7,7	18,9	13,3
повстанці	2,1	4,7	13,6	16,8
колоради	8,6	11,2	1,7	6,1
ополченці	1,0	0,9	12,3	13,3
інше	1,0	0,8	2,4	5,1
важко відповісти	2,6	4,4	3,8	8,2

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
бандити, кримінальні елементи	37,0	39,7	41,4
терористи	35,7	36,4	36,8
російські диверсанти	35,4	35,9	32,5
сепаратисти	32,0	30,3	29,1
люди, обдурені російською пропагандою	26,2	26,5	21,9
проросійські активісти	29,9	24,4	21,9
невідомі озброєні люди	18,9	17,5	17,8
протестувальники	16,5	16,5	18,1
екстремісти	15,7	18,1	15,9
борці з київською хунтою	10,0	17,5	19,3
патріоти свого міста (регіону)	9,7	15,5	16,4
федералісти	10,2	12,5	13,9
повстанці	8,1	8,7	8,3
колоради	7,3	7,6	5,6
ополченці	4,2	7,3	5,7
інше	1,6	2,3	1,4
важко відповісти	3,9	4,4	4,2

22. Розподіл відповідей на запитання “Яку з перелічених нижче думок щодо антитерористичної операції (АТО), яка нині проводиться у Донецькій та Луганській областях, Ви поділяєте?” (у %)

- АТО потрібно припинити, оскільки це війна незаконної влади із власним народом, що призвела лише до сплесків тероризму в регіонах України **34,4**
- ця операція поки що малорезультативна, тому її слід здійснювати набагато жорсткіше **28,1**
- АТО довела свою результативність і має продовжуватися так само, як і нині, до позитивного завершення **16,5**
- інша думка **2,4**
- важко відповісти **18,6**

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
АТО потрібно припинити, оскільки це війна незаконної влади із власним народом, що призвела лише до сплесків тероризму в регіонах України	8,8	15,5	66,3	42,9
ця операція поки що малорезультативна, тому її слід здійснювати набагато жорсткіше	45,2	39,0	9,2	20,9
АТО довела свою результативність і має продовжуватися так само, як і нині, до позитивного завершення	23,5	19,9	9,3	14,8
інша думка	1,3	2,9	2,4	3,1
важко відповісти	21,2	22,7	12,8	18,4

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
АТО потрібно припинити, оскільки це війна незаконної влади із власним народом, що призвела лише до сплесків тероризму в регіонах України	29,8	36,5	34,4
ця операція поки що малорезультативна, тому її слід здійснювати набагато жорсткіше	29,8	28,3	26,9
АТО довела свою результативність і має продовжуватися так само, як і нині, до позитивного завершення	19,4	16,1	15,2
інша думка	2,1	2,2	2,9
важко відповісти	18,8	16,9	20,6

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти:

	Кандидати					
	П. Порошенко	Ю. Тимошенко	С. Тігішко	О. Ляшко	А. Гриценко	М. Добкін
АТО потрібно припинити, оскільки це війна незаконної влади із власним народом, що призвела лише до сплесків тероризму в регіонах України	15,5	11,3	65,8	13,6	8,9	84,4
ця операція поки що малорезультативна, тому її слід здійснювати набагато жорсткіше	39,6	39,1	7,0	47,7	43,0	1,6
АТО довела свою результативність і має продовжуватися так само, як і нині, до позитивного завершення	21,4	22,5	5,3	22,7	22,8	1,6
інша думка	1,6	4,0	3,5	2,3	6,3	0,0
важко відповісти	21,8	23,2	18,4	13,6	19,0	12,5

6. Шляхи виходу із суспільно-політичної кризи

- З тою чи іншою мірою впевненості очікують посилення найближчим часом масових заворушень та конфліктів 43,5 % опитаних, на їх послаблення сподіваються 23,7 %. Найчастіше побоюються посилення заворушень і конфліктів у Західному регіоні, найрідше – на Сході (запитання № 23).

- Результати опитування зафіксували чималу кількість радикально налаштованих громадян. Про свою особисту готовність під час масових заворушень, мітингів і демонстрацій застосувати силу, а то і зброю заявили 29,2 % респондентів. Із них однозначно готові робити це 10,4 %. Здавалося б, небагато, але якщо ці люди матимуть змогу реалізувати свої уявлення про наведення ладу в країні, це може запустити ланцюгову реакцію, яка врешті здатна призвести до громадянської війни. При цьому силові методи та зброю готовий використовувати кожний третій опитаний Західного (34,1 %) та Центрального (33,5 %) регіонів. На Сході і Півдні на користь силових методів висловилося значно менше респондентів – 26,4 % і 13,9 % відповідно. Різниця, очевидно, пояснюється тим, що на Сході та Півдні вже переконалися на практиці, до чого це призводить. Чим молодші респонденти, тим частіше вони

виявляють готовність хапатися за зброю і вирішувати проблеми за допомогою сили – схильність до радикальних рішень, як правило, зворотно корелює з віком людей. Особиста готовність до застосування сили певним чином відображає електоральні уподобання респондентів. Найчастіше таку готовність виявляють прихильники кандидатів у президенти О. Ляшка – 47,7 % та А. Гриценка – 37,9 % (детальніше – у розподілі відповідей на запитання № 24).

- Результати опитування засвідчили – вогнепальною зброєю нині володіє 4,4 % громадян України. Ця цифра фактично збігається з офіційними даними, відповідно до яких на сьогодні громадяни України легально мають близько 2 млн одиниць вогнепальної зброї. Тобто власників такої зброї – приблизно 5,6 % від загальної кількості громадян віком від 18 років. Проте, якби була можливість її придбати в усіх бажаючих (23,9 % опитаних), кількість легальних власників вогнестрілів збільшилася б майже у 5,5 раза. Чим молодші респонденти, тим більше серед них бажаючих придбати зброю (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 25, 26).

- Серед заходів, які спроможні стабілізувати соціально-політичну ситуацію в Україні (запитання № 27), громадяни визначають насамперед вибори Президента України (54,9 %). Це покладає значну відповідальність на того з кандидатів, хто буде обраний на позачергових виборах, намічених на 25-те травня ц.р. Разом із тим майже кожен четвертий громадянин України вважає, що конституційна реформа (26,8 %), люстрація (25,4 %), багатосторонні переговори між Україною, Росією, США та ЄС (25,4 %), а також всеукраїнський референдум з питань державного устрою та статусу російської мови (23,8 %) – це ті заходи, які спроможні знизити градус соціальної напруженості та стабілізувати соціально-політичну ситуацію в країні. Водночас, на думку респондентів, нині ані антитерористична операція, ані вступ України до ЄС та НАТО не настільки можуть вплинути на перебіг подій в Україні (відповідно 16,6 % і 15,3 %), щоб стати ефективними засобами досягнення соціальної стабільності. Введення надзвичайного стану (5,5 %) або вступ України до Митного союзу (4,5 %) очевидно не відповідають сьогоденним очікуванням громадян.

- Кілька тижнів тому прем'єр-міністр Арсеній Яценюк висував ідею проведення одночасно з президентськими виборами всеукраїнського консультативного опитування, яке передбачало з'ясування двох питань (запитання № 28). По-перше, чи підтримують громадяни територіально цілісну Україну як суверенну і незалежну, демократичну, унітарну і європейську державу із широкими повноваженнями регіонів і територіальних громад. По-друге, як вони ставляться до ідеї введення на окремих територіях поряд з державною мовою російської або іншої мови, якою розмовляє більшість населення відповідної території, як регіональних мов, офіційний статус яких визначено законом. Верховна Рада ідею не підтримала. Утім, можна

змоделювати результати такого консольтативного опитування, якби воно відбулося, оскільки наше опитування репрезентує все доросле населення України. І по вибірці в цілому, і серед тих, хто взяв би участь у голосуванні, в усіх регіонах переконлива більшість опитаних підтримує територіальну цілісність та суверенітет України. Навіть на Сході тих, хто підтримує (64,8 %), втричі більше, ніж тих, хто обстоює «антине залежницьку» позицію (20,4 %). За суверенну й неподільну Україну проголосувало б понад 80% представників усіх вікових категорій. Деяко проблематичнішим виглядає розподіл відповідей на друге запитання консультативного опитування. Як і слід було очікувати, чим далі на схід України, тим більше респондентів, які підтримують ідею введення на окремих територіях другої мови поряд з державною: Центр – 63,4 %, Південь – 73 %, Схід – 78,6 %. Не підтримує її понад половину громадян лише в Західному регіоні. Проте й тут вона здобула близько 43 % прихильників.

23. Розподіл відповідей на запитання “На Вашу думку, найближчим часом масові заворушення та конфлікти в Україні посиляться чи, навпаки, послабляться?” (у %)

однозначно посиляться	9,4	43,5
скоріше посиляться	34,1	
скоріше послабляться	16,8	23,7
однозначно послабляться	6,9	
важко відповісти	32,9	

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
посиляться (однозначно посиляться + скоріше посиляться)	59,3	42,0	36,7	40,0
послабляться (скоріше послабляться + однозначно послабляться)	22,3	27,7	17,7	32,3
важко відповісти	18,4	30,3	45,6	27,7

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
посиляться (однозначно посиляться + скоріше посиляться)	41,8	45,6	41,6
послабляться (скоріше послабляться + однозначно послабляться)	29,8	22,7	21,1
важко відповісти	28,4	31,6	37,2

24. Розподіл відповідей на запитання **“Чи готові Ви особисто до застосування сили, а якщо буде така потреба, то й зброї у разі виникнення масових заворушень під час проведення мітингів, демонстрацій?”** (у %)

однозначно так	10,4	29,2
скоріше так	18,8	
скоріше ні	27,7	57,8
однозначно ні	30,1	
важко відповісти	13,0	

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
Так (однозначно так + скоріше так)	34,1	33,5	26,4	13,9
Ні (скоріше ні + однозначно ні)	50,4	53,4	62,1	73,3
важко відповісти	15,5	13,1	11,6	12,8

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Так (однозначно так + скоріше так)	38,6	32,7	18,9
Ні (скоріше ні + однозначно ні)	50,6	52,7	68,9
важко відповісти	10,8	14,7	12,2

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти:

	Кандидати					
	П. Порошенко	Ю. Тимошенко	С. Тігішко	О. Ляшко	А. Гриценко	М. Добкін
Так (однозначно так + скоріше так)	29,0	28,7	16,7	47,7	37,9	12,5
Ні (скоріше ні + однозначно ні)	56,8	59,3	71,0	37,5	41,8	81,3
важко відповісти	14,1	12,0	12,3	14,8	20,3	6,3

25. Розподіл відповідей на запитання “Чи маєте Ви особисто вогнепальну зброю?” (у %)

- так, маю.....4,4
- ні, не маю.....95,6

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
так, маю	4,7	5,9	3,8	1,0
ні, не маю	95,3	94,1	96,2	99,0

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так, маю	4,5	4,2	4,6
ні, не маю	95,5	95,8	95,4

26. Розподіл відповідей на запитання “Якщо Ви не маєте вогнепальної зброї, то чи придбали б її, якби у Вас була така можливість?” (у %)

- так.....23,9
- ні.....66,2
- важко відповісти.....9,9

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
так	29,1	28,7	18,5	15,8
ні	57,9	60,6	74,1	75,0
важко відповісти	13,1	10,6	7,4	9,2

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так	29,9	26,9	16,4
ні	59,5	61,9	76,0
важко відповісти	10,6	11,2	7,6

27. Розподіл відповідей на запитання “Які заходи, на Вашу думку, спроможні стабілізувати соціально-політичну ситуацію в Україні?” (у %)

- вибори Президента України 54,9
- конституційна реформа 26,8
- люстрація 25,4
- багатосторонні переговори між Україною, Росією, США та ЄС 25,4
- всеукраїнський референдум з питань державного устрою та статусу російської мови 23,8
- антитерористична операція 16,6
- вступ України до ЄС та НАТО 15,3
- вступ України до Митного союзу 4,5
- введення надзвичайного стану 5,5
- інші 5,9
- важко відповісти 9,1

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
вибори Президента України	71,2	66,9	33,2	55,1
конституційна реформа	24,4	25,5	26,3	37,8
люстрація	35,0	26,2	18,8	26,0
антитерористична операція	27,5	21,7	5,8	14,3
введення надзвичайного стану	9,8	5,1	3,7	4,1
всеукраїнський референдум з питань державного устрою та статусу російської мови	9,1	12,8	41,3	32,1
багатосторонні переговори між Україною, Росією, США та ЄС	30,3	22,4	23,5	31,6
вступ України до ЄС та НАТО	36,8	16,7	3,7	6,6
вступ України до Митного союзу	2,1	2,0	8,3	5,6
інші	1,0	1,8	12,2	8,2
важко відповісти	2,3	5,3	16,2	11,2

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
вибори Президента України	53,3	54,5	56,6
конституційна реформа	25,9	26,7	27,5
люстрація	29,3	26,4	21,8
антитерористична операція	20,3	16,7	14,4
введення надзвичайного стану	6,9	5,0	5,3
всеукраїнський референдум з питань державного устрою та статусу російської мови	20,6	26,8	21,8
багатосторонні переговори між Україною, Росією, США та ЄС	25,1	24,0	27,4
вступ України до ЄС та НАТО	20,1	15,2	12,5
вступ України до Митного союзу	5,0	4,6	4,2
інші	3,2	7,3	5,6
важко відповісти	7,1	9,2	10,0

28. Розподіл відповідей на запитання “Як би Ви проголосували, якщо б наступної неділі відбувалося всеукраїнське консультативне опитування, на яке було винесено запитання: «Чи підтримуєте Ви територіально цілісну Україну в межах території, визначеної Конституцією України, як суверенну і незалежну, демократичну, унітарну і європейську державу з широкими повноваженнями регіонів і територіальних громад?»” (у %)

	По вибірці в цілому	Серед тих, хто голосував би
так	82,9	90,2
ні	9,0	9,8
не пішов би голосувати	8,1	–

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
так	96,4	91,2	64,8	89,3
ні	1,3	3,5	20,4	4,6
не пішов би голосувати	2,3	5,3	14,8	6,1

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так	84,8	83,0	81,7
ні	6,8	10,0	9,0
не пішов би голосувати	8,4	7,0	9,3

Розподіл відповідей на запитання **“Як би Ви проголосували, якщо б наступної неділі відбувалося всеукраїнське консультативне опитування, на яке було винесено запитання: «Чи підтримуєте Ви введення за рішенням відповідних місцевих рад на окремих територіях використання поряд з державною мовою російської або іншої мови, якою розмовляє більшість населення відповідної території, як регіональних мов, офіційний статус яких визначено законом?»”** (у %)

	По вибірці в цілому	Серед тих, хто голосував би
так	65,5	73,6
ні	23,5	26,4
не пішов би голосувати	11,0	–

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
так	42,7	63,4	78,6	73,0
ні	50,8	26,0	6,7	17,9
не пішов би голосувати	6,5	10,6	14,7	9,2

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так	58,4	67,7	66,5
ні	28,7	22,6	21,7
не пішов би голосувати	12,9	9,6	11,8

7. Думки щодо можливості збереження України як єдиної держави

- Переважна більшість громадян України (69,3 %) переконані: попри всі зовнішні та внутрішні загрози Україну можна зберегти як єдину державу. Набагато менше (16,1 %) вважає, що Україна занадто різна і в одній державі її громадянам не ужитися. Не змогли визначитися із ставленням до цієї проблеми близько 15 % опитаних.

- Можливість збереження України як єдиної держави обстоює більшість респондентів у всіх регіонах. При цьому з часу останнього опитування громадська думка зміцнилася у впевненості щодо цілісності та єдності України, кількість переконаних у цьому збільшилась, а тих, хто вагався, відповідно, поменшало (див. відповіді на запитання № 29). Найбільше

тих, хто вірить у можливість збереження єдності України, серед молоді віком 18–29 років – 72,4 %. Проте оптимізм щодо цього питання не пов'язаний прямо і безпосередньо з віком опитаних: у віковій категорії 30–55 років оптимістів 67,8 %, у групі 56 років і старше – 69,4 %.

29. Розподіл відповідей на запитання “Чи вважаєте Ви, що попри всі зовнішні та внутрішні загрози Україну можна зберегти як єдину державу?” (у %)

	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.
так, бо того, що об'єднує громадян України, значно більше, ніж того, що роз'єднує	63,4	69,3
ні, Україна занадто різна, і в одній державі нам не ужитися	16,2	16,1
важко відповісти	20,4	14,6

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Регіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
так, бо того, що об'єднує громадян України, значно більше, ніж того, що роз'єднує	79,8	77,7	53,5	72,8
ні, Україна занадто різна, і в одній державі нам не ужитися	14,0	7,8	27,6	10,3
важко відповісти	6,2	14,5	18,9	16,9

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так, бо того, що об'єднує громадян України, значно більше, ніж того, що роз'єднує	72,4	67,8	69,4
ні, Україна занадто різна, і в одній державі нам не ужитися	15,0	17,2	15,5
важко відповісти	12,6	15,0	15,1

8. Електоральні наміри напередодні позачергових президентських виборів

- У цілому 74,3 % опитаних громадян (тобто тих, хто обрав варіанти відповідей «однозначно так» і «скоріше так») заявили про свій намір взяти участь у виборах Президента України наступної неділі (запитання № 30). На ці вибори вони покладають великі надії. Нагадаємо, що серед заходів, спроможних стабілізувати соціально-політичну ситуацію в Україні, найбільша кількість опитаних (54,9 %) обрала варіант відповіді «вибори Президента України» (запитання № 27), тоді як варіанти «конституційна реформа», «люстрація», «багатосторонні переговори між Україною, Росією, США та ЄС», «всеукраїнський референдум з питань державного устрою та статусу російської мови» – у межах 25 % (респонденти могли обирати кілька варіантів відповідей). Серед якостей, які, на думку респондентів, мають бути притаманні новообраному президенту, найчастіше зазначалися: «відсутність корупційного «шлейфу» в минулому» – 37,5 %; «щирий патріотизм» – 35,3 %; «високий інтелектуальний та освітній рівень» – 32,6 %; «досвід державного управління» – 30,6 % (запитання № 31).

- Розподіл голосів виборців, які вирішили взяти участь у голосуванні й визначилися з вибором, виглядає в п'ятірці лідерів президентських перегонів таким чином: Петро Порошенко – 45 %, Юлія Тимошенко – 13,3 %, Сергій Тігіпко – 8 %, Олег Ляшко – 7,6 %, Анатолій Гриценко – 6,7 % (детальніше – див. розподіл відповідей на запитання № 33). У разі виходу в другий тур двох перших лідерів вони б набрали таку кількість голосів: П. Порошенко – 43,9 %, Ю. Тимошенко – 9,5 %. Однак цифри ці далеко не остаточні, оскільки значна кількість опитаних (20,7 %) ще не визначилася щодо голосування в другому турі, а кожен четвертий (25,9%) не пішов би голосувати (детальніше про другий тур, якщо він відбудеться, див. розподіл відповідей на запитання № 35).

- Дуже швидко зростає популярність П. Порошенка – у грудні 2013 р. за нього згодні були проголосувати лише 8,4 % громадян; отже, з цього часу його рейтинг зріс на 36,6 %. Ю. Тимошенко за цей же період втратила 4,6 % електоральної підтримки – у грудні 2013 р. за неї мали намір проголосувати 17,9 % опитаних.

- Варте уваги, чим респонденти вмотивовують свій майбутній вибір. Так, 43 % вирішили голосувати саме за цього кандидата тому, що він (вона) найбільшою мірою відповідає їхнім уявленням про те, яким має бути президент; тоді як 29 % вважають його (її) обрання найменшим злом, адже, мовляв, якщо переможе хтось інший, буде ще гірше; 4,1 % дотримуються іншої думки; 20,7 % не визначилися; 3,1 % не відповіли. Співвідношення між «він

(вона) найбільшою мірою відповідає...» і «його (її) обрання вважаю найменшим злом...» становить у П. Порошенка відповідно 53,6 % і 37,8 %, у Ю. Тимошенко – 63,3 % і 30,2 %, у С. Тігіпка воно майже однакове – 44,6 % і 39,8 %.

- Якщо офіційні результати виборів Президента України видаватимуться їхнім учасникам несправедливими, то їх все одно має намір визнати майже половина (46,5 %) респондентів (запитання № 36), що свідчить про доволі високий рівень політичної толерантності та законослухняності українських громадян. Водночас майже третина (29,6 %) не визнає результатів президентських виборів, якщо вони їх не влаштовуватимуть. Решта або не змогли визначитися з відповіддю (20,3 %), або ж не відповіли (3,6 %).

- Готовність визнати навіть результати виборів, які не відповідають їхнім очікуванням, є однаковою серед представників усіх вікових груп, проте має істотні регіональні відмінності. Серед жителів Південного та Центрального регіонів таких опитаних найбільше – 59,3 % і 58,6 % відповідно, у Західному та Східному – помітно менше – 43,2 % і 37,4 %. Відповідно, у цих регіонах майже 40 % респондентів заявили, що не мають намір визнавати такі результати. Зрозуміло, що ця цифра за певних умов може реалізуватися у протестний потенціал суспільства.

30. Розподіл відповідей на запитання *“Чи маєте Ви намір взяти участь у виборах Президента України 25 травня цього року?”* (у %)

	Червень 2012 р.		Серпень 2012 р.		Жовтень 2012 р.		Серпень 2013 р.		Грудень 2013 р.		Березень 2014 р.		Травень 2014 р.	
однозначно так	36,8	74,2	38,4	74,9	36,6	74,6	30,7	68,6	39,2	74,3	45,4	77,6	45,9	74,3
скоріше так	37,4		36,5		38,0		37,9		35,1		32,2		28,4	
скоріше ні	8,6	17,7	6,1	13,0	7,8	15,0	9,9	19,8	8,8	16,5	6,3	10,5	6,3	16,6
однозначно ні	9,1		6,9		7,2		9,9		7,7		4,2		10,3	
важко відповісти	8,2		12,0		10,4		11,6		9,2		12,0		9,1	

Примітка. До березня 2014 р. питання формулювалося так: *“Якби наступної неділі проходили вибори Президента України, чи взяли б Ви участь у голосуванні?”*

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Так (однозначно так + скоріше так)	Ні (скоріше ні + однозначно ні)	Важко відповісти
Західний регіон	87,6	11,7	0,8
Центральний регіон	88,7	5,8	5,5
Східний регіон	52,9	29,7	17,4
Південний регіон	70,8	19,5	9,7

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	Так (однозначно так + скоріше так)	Ні (скоріше ні + однозначно ні)	Важко відповісти
18–29 років	74,6	16,4	9,0
30–55 років	73,3	17,0	9,8
56 років і більше	75,6	16,4	8,1

31. Розподіл відповідей на запитання “Які якості, на Вашу думку, мають бути притаманні новообраному Президенту?” (у %)

- відсутність корупційного “шлейфу” в минулому 37,5
- щирий патріотизм 35,3
- високий інтелектуальний та освітній рівень 32,6
- досвід державного управління 30,6
- непричетність до попередньої владної верхівки 26,8
- відсутність невідомо як здобутої приватної власності (фабрик, заводів, пароплавів тощо) 25,0
- здатність добиватися успіху в житті 14,7
- харизма, здатність впливати на оточуючих 12,7
- наявність здорового честолюбства 9,1
- дбайливе ставлення до власної родини 5,2
- привабливий зовнішній вигляд, що викликає довіру 4,0
- інше 5,9
- важко відповісти 5,9

Примітка. Сума перевищує 100 %, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
привабливий зовнішній вигляд, що викликає довіру	1,8	5,0	2,3	10,7
харизма, здатність впливати на оточуючих	17,8	14,2	5,6	20,9
досвід державного управління	33,3	32,4	21,8	48,0
наявність здорового честолюбства	13,4	10,4	4,8	10,2
здатність добиватися успіху в житті	19,4	17,8	5,7	25,0
відсутність корупційного “шлейфу” в минулому	42,4	33,3	41,7	27,6
щирий патріотизм	53,5	35,6	26,0	29,1
дбайливе ставлення до власної родини	7,2	6,2	2,8	5,6

високий інтелектуальний та освітній рівень	41,1	34,5	22,1	43,9
непричетність до попередньої владної верхівки	26,9	22,6	33,5	18,4
відсутність невідомо як здобутої приватної власності (фабрик, заводів, пароплавів тощо)	18,6	14,2	41,0	21,4
інше	1,3	2,7	11,7	6,6
важко відповісти	1,0	5,9	9,0	5,6

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
привабливий зовнішній вигляд, що викликає довіру	3,4	4,0	4,3
харизма, здатність впливати на оточуючих	16,4	11,6	12,0
досвід державного управління	31,5	32,3	27,8
наявність здорового честолюбства	9,8	9,1	8,7
здатність добиватися успіху в житті	16,4	14,1	14,6
відсутність корупційного “шлейфу” в минулому	36,2	38,6	36,6
ширий патріотизм	35,2	36,1	34,3
дбайливе ставлення до власної родини	5,0	4,5	6,2
високий інтелектуальний та освітній рівень	34,1	32,5	31,8
непричетність до попередньої владної верхівки	27,5	27,0	26,1
відсутність невідомо як здобутої приватної власності (фабрик, заводів, пароплавів тощо)	25,9	24,6	25,0
інше	6,6	5,5	6,1
важко відповісти	3,4	6,0	7,3

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти:

	Кандидати					
	П. Порошенко	Ю. Тимошенко	С. Тігішко	О. Ляшко	А. Гриценко	М. Добкін
привабливий зовнішній вигляд, що викликає довіру	3,9	13,3	8,0	0,0	1,3	6,3
харизма, здатність впливати на оточуючих	16,2	24,7	9,7	17,2	8,9	10,9
досвід державного управління	41,1	39,3	38,9	24,1	35,4	25,0
наявність здорового честолюбства	13,1	12,0	8,8	16,1	7,6	3,1
здатність добиватися успіху в житті	22,7	16,7	16,8	9,2	7,6	4,7
відсутність корупційного “шлейфу” в минулому	39,5	22,7	31,9	34,5	38,0	26,6

ширий патріотизм	40,3	44,7	15,9	63,2	43,0	20,3
дбайливе ставлення до власної родини	7,0	4,7	1,8	3,4	8,9	1,6
високий інтелектуальний та освітній рівень	39,7	39,3	37,2	33,3	39,2	21,9
непричетність до попередньої владної верхівки	23,9	17,3	21,2	43,7	31,6	15,6
відсутність невідомо як здобутої приватної власності (фабрик, заводів, пароплавів тощо)	11,7	13,3	23,0	23,0	27,8	26,6
інше	2,9	4,0	15,0	2,3	6,3	15,6
важко відповісти	1,8	0,0	2,7	1,1	3,8	3,1

32. Розподіл відповідей на запитання “Як Ви маєте намір вчинити на виборах щодо кожного з кандидатів у президенти, яких перелічено нижче?” (у %)

	Обов'язково проголосую “за”		Не виключено, що проголосую “за”		РАЗОМ (обов'язково проголосую “за”+ не виключено, що проголосую “за”)		У жодному разі не проголосую “за”		Поки що не знаю	
	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.
Михайло Добкін	не було у списку	1,5	не було у списку	6,9	не було у списку	8,4	не було у списку	67,6	не було у списку	24,0
Петро Порошенко	11,8	16,8	24,3	28,6	36,1	45,4	30,5	29,7	33,5	24,9
Юлія Тимошенко	4,8	4,7	13,1	14,7	17,9	19,4	51,6	55,3	30,6	25,3
Сергій Тігіпко	2,3	3,0	13,0	14,5	15,3	17,5	51,2	49,9	33,5	32,5

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

Західний регіон

	Обов'язково проголосую "за"	Не виключено, що проголосую "за"	РАЗОМ (обов'язково проголосую "за"+ не виключено, що проголосую "за")	У жодному разі не проголосую "за"	Поки що не знаю
Михайло Добкін	0,5	1,0	1,5	86,5	12,0
Петро Порошенко	24,0	38,5	62,5	16,5	20,9
Юлія Тимошенко	4,7	18,7	23,4	48,6	28,1
Сергій Тігіпко	0,8	9,9	10,7	65,2	24,2

Центральний регіон

	Обов'язково проголосую "за"	Не виключено, що проголосую "за"	РАЗОМ (обов'язково проголосую "за"+ не виключено, що проголосую "за")	У жодному разі не проголосую "за"	Поки що не знаю
Михайло Добкін	0,6	3,5	4,1	81,7	14,2
Петро Порошенко	22,0	35,1	57,1	21,0	21,9
Юлія Тимошенко	8,2	21,0	29,2	47,5	23,3
Сергій Тігіпко	2,1	10,5	12,6	59,7	27,7

Східний регіон

	Обов'язково проголосую "за"	Не виключено, що проголосую "за"	РАЗОМ (обов'язково проголосую "за"+ не виключено, що проголосую "за")	У жодному разі не проголосую "за"	Поки що не знаю
Михайло Добкін	3,2	14,4	17,6	42,7	39,7
Петро Порошенко	6,2	19,2	25,4	44,4	30,2
Юлія Тимошенко	1,1	5,9	7,0	66,6	26,4
Сергій Тігіпко	4,5	20,2	24,7	31,4	43,9

Південний регіон

	Обов'язково проголосую "за"	Не виключено, що проголосую "за"	РАЗОМ (обов'язково проголосую "за"+ не виключено, що проголосую "за")	У жодному разі не проголосую "за"	Поки що не знаю
Михайло Добкін	0,5	5,1	5,6	65,3	29,1
Петро Порошенко	20,0	17,9	37,9	36,4	25,6
Юлія Тимошенко	5,1	14,4	19,5	57,9	22,6
Сергій Тігіпко	5,6	18,5	24,1	48,2	27,7

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

18–29 років

	Обов'язково проголосую "за"	Не виключено, що проголосую "за"	РАЗОМ (обов'язково проголосую "за"+ не виключено, що проголосую "за")	У жодному разі не проголосую "за"	Поки що не знаю
Михайло Добкін	2,1	5,3	7,4	67,9	24,7
Петро Порошенко	14,7	27,6	42,3	29,4	28,3
Юлія Тимошенко	2,4	11,6	14,0	58,8	27,2
Сергій Тігіпко	4,0	13,2	17,2	50,7	32,2

30–55 років

	Обов'язково проголосую "за"	Не виключено, що проголосую "за"	РАЗОМ (обов'язково проголосую "за"+ не виключено, що проголосую "за")	У жодному разі не проголосую "за"	Поки що не знаю
Михайло Добкін	1,0	6,4	7,4	68,1	24,4
Петро Порошенко	18,2	29,7	47,9	28,2	24,0
Юлія Тимошенко	4,0	16,6	20,6	56,4	23,0
Сергій Тігіпко	2,9	14,1	17,0	49,4	33,6

56 років і більше

	Обов'язково проголосую "за"	Не виключено, що проголосую "за"	РАЗОМ (обов'язково проголосую "за"+ не виключено, що проголосую "за")	У жодному разі не проголосую "за"	Поки що не знаю
Михайло Добкін	1,7	8,4	10,1	66,7	23,1
Петро Порошенко	16,2	27,8	44,0	31,9	24,1
Юлія Тимошенко	7,0	13,9	20,9	51,9	27,2
Сергій Тігішко	2,7	15,9	18,6	50,2	31,3

33. Розподіл відповідей на запитання **“Якби вибори Президента України відбувалися наступної неділі, то за кого з перелічених нижче осіб Ви б голосували?”** (у %)

	По вибірці в цілому						Серед тих, хто має намір взяти участь у голосуванні (однозначно так + скоріше так)						Серед тих, хто має намір взяти участь у голосуванні і визначився з вибором								
	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.
Петро Порошенко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	6,0	17,9	25,7	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	7,4	22,1	34,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	8,4	30,0	45,0
Юлія Тимошенко	11,9	9,6	9,4	9,5	13,2	7,6	7,9	14,6	12,0	11,8	12,9	15,8	9,0	10,0	18,1	15,2	13,6	16,4	17,9	12,2	13,3
Сергій Тігішко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	6,2	6,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	6,5	6,1	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	8,9	8,0
Олег Ляшко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	3,5	4,6	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	3,8	5,7	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	5,2	7,6
Анатолій Гриценко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	4,2	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	5,1	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	6,7

	По вибірці в цілому						Серед тих, хто має намір взяти участь у голосуванні (однозначно так + скоріше так)						Серед тих, хто має намір взяти участь у голосуванні і визначився з вибором										
	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.		
Михайло Добкін	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	3,2	3,4	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	3,3	3,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	4,5	4,0
Ольга Богомолець	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	2,6	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	3,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	4,0
Олег Тягнибок	4,1	4,2	5,4	6,4	3,9	4,0	2,5	4,7	5,3	6,6	8,0	5,2	4,4	2,8	5,8	6,7	7,6	10,1	5,8	6,0	3,7		
Вадим Рабінович	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	1,8	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	2,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	2,7
Петро Симоненко	4,9	5,8	8,1	5,2	6,5	4,4	2,4	6,4	6,5	10,0	6,5	7,7	3,6	1,6	7,9	8,3	11,5	8,3	8,8	4,9	2,2		
Дмитро Ярош	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	2,7	1,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	2,7	1,1	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	3,7	1,5
Андрій Гриненко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,3	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,4	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,5
Валерій Коновалюк	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,3	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,2	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,3
Юрій Бойко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,2	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,2	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,3
Василь Куйбіда	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,2	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,1	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,2
Микола Маломуж	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,2	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,1	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,2
Олександр Клименко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0
Ренат Кузьмін	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0
Володимир Саранов	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0
Василь Цушко	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	0,0
Віталій Кличко	7,4	8,3	11,9	11,4	12,6	6,8	не було у списку	9,0	9,9	14,4	16,0	15,5	7,9	не було у списку	11,1	12,6	16,5	20,4	17,5	10,7	не було у списку		
Віктор Янукович	15,6	17,4	16,8	11,2	17,1	не було у списку	не було у списку	19,5	22,7	21,4	15,6	21,4	не було у списку	не було у списку	24,0	28,8	24,6	19,9	24,3	не було у списку	не було у списку		
Інший	17,8	13,8	15,5	9,3	7,5	4,5	не було у списку	22,1	17,2	19,1	11,5	9,3	4,4	не було у списку	27,2	21,8	22,1	14,8	10,6	6,2	не було у списку		

	По вибірці в цілому							Серед тих, хто має намір взяти участь у голосуванні (однозначно так + скоріше так)							Серед тих, хто має намір взяти участь у голосуванні і визначився з вибором							
	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Червень 2012 р.	Серпень 2012 р.	Жовтень 2012 р.	Серпень 2013 р.	Грудень 2013 р.	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	
Ще не знаю, вагаюся з вибором	21,3	25,1	18,4	24,8	15,5	27,8	24,9	19,0	21,2	13,1	21,5	11,8	26,5	24,4	-	-	-	-	-	-	-	-
Голосував би проти всіх	6,4	6,8	5,7	9,3	8,4	5,5	не було у списку	4,7	5,2	3,6	8,0	5,2	4,2	не було у списку	5,9	6,6	4,1	10,1	5,9	5,6	не було у списку	
Не пішов би голосувати	10,6	9,0	8,8	12,9	8,7	4,2	12,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону на момент останнього опитування):

	Західний регіон	Центральний регіон	Східний регіон	Південний регіон
Порошенко Петро Олексійович	38,7	31,3	12,6	25,5
Тимошенко Юлія Володимирівна	9,5	12,2	2,7	7,7
Тігіпко Сергій Леонідович	2,1	3,9	8,7	11,7
Ляшко Олег Валерійович	10,3	5,3	1,4	2,0
Гриценко Анатолій Степанович	6,4	5,7	1,7	2,6
Добкін Михайло Маркович	0,8	1,2	7,6	1,5
Богомолець Ольга Вадимівна	3,4	3,6	1,5	1,0
Тягнибок Олег Ярославович	4,1	4,1	0,5	0,5
Рабинович Вадим Зіновійович	0,0	1,2	2,7	4,1
Симоненко Петро Миколайович	0,0	1,7	4,6	2,0
Ярош Дмитро Анатолійович	1,8	1,2	0,6	0,0
Гриненко Андрій Валерійович	0,8	0,3	0,2	0,0
Коновалюк Валерій Ілліч	0,3	0,2	0,3	1,0
Бойко Юрій Анатолійович	0,3	0,3	0,0	0,0
Куйбіда Василь Степанович	0,8	0,0	0,0	0,0

	Західний регіон	Централь- ний регіон	Східний регіон	Південний регіон
Маломуж Микола Григорович	0,5	0,0	0,2	0,0
ще не знаю, вагаюся з вибором	16,8	24,3	29,7	26,5
не пішов би голосувати	3,6	3,5	25,1	13,8

У віковому розрізі (у % до кількості опитаних представників певного віку на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Порошенко Петро Олексійович	24,1	28,1	23,5
Тимошенко Юлія Володимирівна	3,7	7,9	10,5
Тігіпко Сергій Леонідович	5,8	5,9	6,2
Ляшко Олег Валерійович	8,4	3,7	3,7
Гриценко Анатолій Степанович	5,0	3,0	5,3
Добкін Михайло Маркович	3,4	2,6	4,3
Богомолець Ольга Вадимівна	3,7	2,3	2,3
Тягнибок Олег Ярославович	3,4	2,6	1,7
Рабинович Вадим Зіновійович	1,6	1,6	2,2
Симоненко Петро Миколайович	0,5	1,5	4,6
Ярош Дмитро Анатолійович	3,4	0,6	0,2
Гриненко Андрій Валерійович	0,5	0,3	0,2
Коновалюк Валерій Ілліч	0,5	0,3	0,2
Бойко Юрій Анатолійович	0,0	0,1	0,3
Куйбіда Василь Степанович	0,0	0,0	0,5
Маломуж Микола Григорович	0,0	0,0	0,5
ще не знаю, вагаюся з вибором	24,7	26,9	22,3
не пішов би голосувати	11,3	12,6	11,7

За статтю (у % до кількості опитаних представників певної статі на момент останнього опитування):

	Чоловіки	Жінки
Порошенко Петро Олексійович	25,9	25,7
Тимошенко Юлія Володимирівна	6,2	9,6
Тігіпко Сергій Леонідович	6,1	6,0
Ляшко Олег Валерійович	4,4	4,8
Гриценко Анатолій Степанович	5,1	3,3
Добкін Михайло Маркович	3,2	3,6
Богомолець Ольга Вадимівна	1,3	3,7
Тягнибок Олег Ярославович	3,0	2,1
Рабинович Вадим Зіновійович	1,5	1,9
Симоненко Петро Миколайович	2,0	2,6
Ярош Дмитро Анатолійович	1,4	0,7
Гриненко Андрій Валерійович	0,2	0,4
Коновалюк Валерій Ілліч	0,2	0,3
Бойко Юрій Анатолійович	0,2	0,1
Куйбіда Василь Степанович	0,0	0,3
Маломуж Микола Григорович	0,4	0,0
ще не знаю, вагаюся з вибором	26,4	23,3
не пішов би голосувати	12,5	11,6

За рівнем освіти (у % до кількості опитаних представників певного освітнього рівня на момент останнього опитування):

	Повна вища	Неповна вища, середня спеціальна	Повна середня	Неповна середня
Порошенко Петро Олексійович	34,1	25,8	24,9	20,6
Тимошенко Юлія Володимирівна	4,7	7,7	7,7	11,5
Тігіпко Сергій Леонідович	4,4	7,7	6,0	5,2
Ляшко Олег Валерійович	4,7	4,9	4,7	4,0
Гриценко Анатолій Степанович	5,7	4,2	3,6	4,0
Добкін Михайло Маркович	1,7	3,3	3,9	3,7
Богомолець Ольга Вадимівна	3,7	3,1	2,0	2,3

	Повна вища	Неповна вища, середня спеціальна	Повна середня	Неповна середня
Тягнибок Олег Ярославович	3,4	2,8	2,4	1,4
Рабинович Вадим Зіновійович	4,1	1,4	0,8	2,6
Симоненко Петро Миколайович	1,0	0,7	1,9	6,6
Ярош Дмитро Анатолійович	1,7	1,2	1,0	0,3
Гриненко Андрій Валерійович	0,0	0,5	0,2	0,6
Коновалюк Валерій Ілліч	0,0	0,5	0,5	0,0
Бойко Юрій Анатолійович	0,0	0,2	0,1	0,3
Куйбіда Василь Степанович	0,0	0,2	0,2	0,0
Маломуж Микола Григорович	0,0	0,2	0,0	0,6
ще не знаю, вагаюся з вибором	20,3	23,5	27,2	24,6
не пішов би голосувати	10,5	12,0	12,8	11,7

34. Розподіл відповідей на запитання “Чому Ви проголосували б саме за цього кандидата?” (у % до тих, хто має намір взяти участь у голосуванні)

- тому що він (вона) найбільшою мірою відповідає моїм уявленням про те, яким має бути президент 43,0
- його (її) обрання вважаю найменшим злом, адже якщо переможе хтось інший, буде ще гірше 29,0
- інша думка 4,1
- важко відповісти 20,7
- не відповіли 3,1

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
тому що він (вона) найбільшою мірою відповідає моїм уявленням про те, яким має бути президент	46,2	48,0	31,4	56,5
його (її) обрання вважаю найменшим злом, адже якщо переможе хтось інший, буде ще гірше	39,5	27,6	29,2	18,3
інша думка	3,3	4,5	5,3	3,1
важко відповісти	10,9	19,9	34,2	22,1

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
тому що він (вона) найбільшою мірою відповідає моїм уявленням про те, яким має бути президент	44,9	42,0	47,3
його (її) обрання вважаю найменшим злом, адже якщо переможе хтось інший, буде ще гірше	26,5	31,3	30,3
інша думка	7,4	4,2	2,6
важко відповісти	21,3	22,5	19,8

Серед прихильників найбільш рейтингових кандидатів у президенти:

	Кандидати					
	П. Порошенко	Ю. Тимошенко	С. Тігіпко	О. Ляшко	А. Гриценко	М. Добкін
тому що він (вона) найбільшою мірою відповідає моїм уявленням про те, яким має бути президент	53,6	63,3	44,6	50,6	66,2	54,8
його (її) обрання вважаю найменшим злом, адже якщо переможе хтось інший, буде ще гірше	37,8	30,2	39,8	32,9	28,2	40,5
інша думка	3,6	2,9	6,0	8,9	5,6	0,0
важко відповісти	5,1	3,6	9,6	7,6	0,0	4,8

35. Розподіл відповідей на запитання *“За кого б Ви проголосували, якби у 2-й тур виборів Президента України вийшли перелічені нижче політичні діячі?”* (у %)

- *П. Порошенко і Ю. Тимошенко?*

	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.
за П. Порошенка	33,7	43,9
за Ю. Тимошенко	11,4	9,5
ще не знаю	24,1	20,7
проголосував би проти обох	22,7	не було у списку
не пішов би голосувати	8,2	25,9

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону, на момент останнього опитування):

	За П. Порошенка	За Ю. Тимошенко	Ще не знаю	Не пішов би голосувати
Західний регіон	57,8	13,5	17,1	11,7
Центральний регіон	46,7	13,1	26,4	13,7
Східний регіон	33,4	3,8	18,4	44,4
Південний регіон	42,3	8,2	16,5	33,0

• *П. Порошенко і С. Тігіпка?*

	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.
за П. Порошенка	37,8	46,1
за С. Тігіпка	13,8	14,1
ще не знаю	26,0	20,7
проголосував би проти обох	14,5	не було у списку
не пішов би голосувати	7,8	19,0

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону, на момент останнього опитування):

	За П. Порошенка	За С. Тігіпка	Ще не знаю	Не пішов би голосувати
Західний регіон	71,0	4,9	11,7	12,4
Центральний регіон	57,3	6,6	24,2	11,9
Східний регіон	22,3	25,0	23,4	29,3
Південний регіон	39,2	21,1	18,0	21,6

• *М. Добкін і П. Порошенко?*

	Травень 2014 р.
за М. Добкіна	9,4
за П. Порошенка	50,5
ще не знаю	18,9
не пішов би голосувати	21,2

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону):

	За М. Добкіна	За П. Порошенка	Ще не знаю	Не пішов би голосувати
Західний регіон	2,1	74,7	10,6	12,7
Центральний регіон	2,6	61,8	21,3	14,4
Східний регіон	22,1	27,5	19,8	30,5
Південний регіон	4,1	41,8	24,0	30,1

• *Ю. Тимошенко і С. Тігіпка?*

	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.
за Ю. Тимошенко	21,7	25,1
за С. Тігіпка	17,0	22,6
ще не знаю	25,3	24,4
проголосував би проти обох	26,1	не було у списку
не пішов би голосувати	9,9	27,9

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону, на момент останнього опитування):

	За Ю. Тимо- шенко	За С. Тігіпка	Ще не знаю	Не пішов би голосу- вати
Західний регіон	38,3	11,1	21,5	29,0
Центральний регіон	33,7	14,0	28,9	23,4
Східний регіон	9,6	37,1	21,5	31,8
Південний регіон	21,5	25,6	24,6	28,2

М. Добкін і Ю. Тимошенко?

	Травень 2014 р.
за М. Добкіна	13,5
за Ю. Тимошенко	28,2
ще не знаю	23,9
не пішов би голосувати	34,4

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону):

	За М. Доб- кіна	За Ю. Тимо- шенко	Ще не знаю	Не пішов би голосу- вати
Західний регіон	3,4	42,1	20,4	34,1
Центральний регіон	3,6	36,4	30,2	29,8
Східний регіон	30,7	13,1	18,6	37,6
Південний регіон	9,2	23,5	27,0	40,3

• *М. Добкін і С. Тігіпка?*

	Травень 2014 р.
за М. Добкіна	5,9
за С. Тігіпка	23,4
ще не знаю	28,9
не пішов би голосувати	41,8

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону):

	За М. Добкіна	За С. Тігіпка	Ще не знаю	Не пішов би голосувати
Західний регіон	1,8	23,8	20,4	54,0
Центральний регіон	2,3	19,9	36,7	41,1
Східний регіон	13,1	25,7	26,8	34,4
Південний регіон	2,0	26,5	26,5	44,9

36. Розподіл відповідей на запитання “Чи визнаєте Ви офіційні результати виборів Президента України, призначених на 25 травня цього року, якщо вони не будуть, на Ваш погляд, справедливими?” (у %)

однозначно так	18,7	46,5
скоріше так	27,8	
скоріше ні	15,4	29,6
однозначно ні	14,2	
важко відповісти	20,3	
не відповіли	3,6	

У регіональному розрізі:

	Регіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
Так (однозначно так + скоріше так)	43,2	58,6	37,4	59,3
Ні (скоріше ні + однозначно ні)	39,2	21,1	40,1	15,9
важко відповісти	17,7	20,4	22,6	24,9

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Так (однозначно так + скоріше так)	48,1	47,9	48,7
Ні (скоріше ні + однозначно ні)	30,1	31,0	30,6
важко відповісти	21,7	21,0	20,7